SLOVENSKI LIST

CORREO ARGENTINO
TARIFA REDUCIDA
Concesión 1551

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 032878.

Periódico de la Colectividad Yugoeslava

Dirección y Administración: GRAL. CESAR DIAZ 1657, U. T. 59 - 3667 - Bs. Aires.

AÑO (Leto) IX. BUENOS AIRES, 24 DE JUNIO (JUNIJA) DE 1938 Núm. (Štev.) 76

NAROČNINA: Za Ameriko in za celo leto $ arg. 6.—; za pol leta 3.50. Za druge dežele 2.50 USA-Dolarjev.

POSAMEZEN IZVOD: 10 ctvs.

VIDOV DAN

V torek proslavljamo novo obletnico Vidovega dne, obletnico poraza srbske vojske, ki se je bila na Kosovem polju udarila s Turki, da jim zapre pot proti severu in s tem ohrani tudi svobodo srbskemu narodu. Srbska država pa ni bila tedaj dovolj močna, da bi se mogla uspešno kosati z bojevitimi Turki. Po slavnem vladanju Štefana Nemanje, Uroša Dečanskega in Dušana Silnega, pod čigar vodstvom se je bila srbska država razširila in okrepila kakor nikoli prej, je nastopila doba propadanja državne moči. Že proti Dušanovemu nasledniku Urošu IV so se začeli puntati posamezni krajevni velikaši. Proglašali so se za samostojne vladarje in se med seboj tepli za oblast. In prav v tem nesrečnem času so se Turki pripravljali, da poplavijo Balkan in si odprejo pot v osrčje Evrope.

Med nesložnimi velikaši, ki so razkosali srbsko državo, je bil najbolj ugleden knez Lazar. On se je zavedal nevarnosti, ki se je bližala in je radi tega skušal spet okrepiti državno oblast. Posrečilo se mu je, da je nekatere oblastnike prisilil, da so se pokorili, in delal je načrte, kako bi s pomočjo drugih krščanskih vladarjev preprečil prodiranje Turkov. Bosanski kralj Tvrdko mu je prišel na pomoč s svojo vojsko in res se jima je posrečilo premagati Turke pri Pločniku ob reki Toplici. Turke je takrat vodil sultan Murat. Videl je nevarnost, ki mu preti od kneza Lazarja in je radi tega zbral veliko vojsko, s katero je krenil proti Srbiji.

Ko je bil že skrajni čas, je srbski narod razumel, da se gre za biti in ne biti. Velikaši so se s svojimi vojščaki začeli zbirati okrog Lazarja in na Kosovem polju je prišlo do spopada med obema vojskama.

Vnela se je strahovita bitka, ki je trajala cele tri dni. Junaško so se borili kosovski borci, med katerimi so bili tudi Bosanci, ki jih je bil poslal kralj Tvrdko, in četa Hrvatov, ki ji je poveljeval bivši ban Horvat. Vojskovodji Milošu Obiliću, ki se je v boju proslavil prav tako kakor Vuk Branković in mnogi drugi poleg kneza Lazarja, se je bilo posrečilo, da je sredi bitke ubil sultana Murata, a tudi sam je padel, razkosan od turških sabelj. Vodstvo turške vojske je prevzel Muratov sin sultan Bajazit in borba je trajala dalje. Knez Lazar se je boril v prvih vrstah do zadnjega. Končno je padel skupno z mnogimi drugimi borci v roke Turkom, ki so vsem odsekali glave. Kosovo polje je bilo posejano s trupli srbskih vojščakov, katerih junaštvo ni zaleglo proti silni premoči turške vojske. Na Vidov dan 1389. leta je bil boj končan. Srbska moč je bila strta, svoboda srbskega ljudstva, ki je prepozno spoznalo da "samo sloga Srbina spasava", je bila izgubljena. Začela se je doba suženjstva, ki je imela trajati dolga stoletja.

Spomin na nesrečni Vidov dan, spomin na krvavo Kosovo polje je srbski narod ohranil v svojih narodnih pesmih in v ustnem izročilu. Črpal je iz njega zlati nauk, da je samo sloga rešilna in nesloga pogubna, ohranjal pa je v njem tudi zavest, da je bil srbski narod nekoč sam svoj gospod. Iz te zavesti je šla iz roda v rod tudi trdna vera, da si mora narod svojo svobodo spet izvojevati. Po dolgih borbah, v katerih se je dvigala borbenost naroda, se je proti letu 1804 začela svitati zarja boljše dobe. Osem let pozneje je bil dušman poražen in pregnan s srbske zemlje in Vidov dan 1914 je spet spravil narod na noge za še hujši in večji boj, ki je imel Južnim Slovanom prinesti osvoboditev tudi od drugih tlačiteljev. Upravičena težnja Jugoslovanov po samostojnosti se sicer ni v celoti izpolnila, ker so mnogi naši bratje ostali izven mej narodne države, vendar pa strašna Kalvarija, ki jo je moral srbski narod prehoditi v svetovni vojni, in žrtve hrvaških in slovenskih dobrovoljcev, niso bile brezuspešne. Jugoslovani so prišli do svoje nacionalne države, ki se srečno krepi in razvija v vsakem pogledu.

Sedaj, ko spet proslavljamo novo obletnico Vidovega dne, se spominjamo vseh onih znanih in neznanih junakov, ki so svoja življenja darovali za ideal narodne svobode in ki so s svojo krvjo omogočili osvoboditev in zedinjenje našega naroda. Vidov dan pa naj bo obenem nam vsem opozorilo, da bo samo sloga mogla doseči, da bo prej ali slej zasijalo solnce svobode vsem Jugoslovanom.

SPORAZUM GLEDE ŠPANIJE

PODODBOR ZA NEVMEŠAVANJE V ŠPANSKO DRŽAŽVLJANSKO VOJNO JE ODOBRIL NAČRT ZA EVAKUACIJO TUJIH BORCEV IZ ŠPANSKE DEŽELE — NAČRT STA ODOBRILI TUDI ITALIJA IN NEMČIJA — ANGLEŽI SI PRIZADEVAJO DOSEČI SKLENITEV PREMIRJA

V španskem vprašanju je nastal v zadnjih dneh važen preokret. Dočim je Mussolini, diktator Italije, katera je od tujih držav v španski državljanski vojni najbolj zainteresirana, še pred nedavnim odklanjal vsako sodelovanje z državami, ki "stoje v Španiji na drugi strani barikade", ter je s tem tudi novi sporazum med Italijo in Anglijo skoro splaval po vodi, se je stališče rimske vlade sedaj temeljito spremenilo. Grandi v Londonu in Ciano v Rimu sta imela celo vrsto sestankov z zastopniki Velike Britanije, katere sta skušala prepričati, da Italija iskreno želi, da bi sporazum stopil čimprej v veljavo ter bi se s tem začela tudi nova doba v zgodovini odnošajev med obema državama.

Kaj je moglo povzročiti ta preokret v zadržanju Italije? O tem so razna ugibanja. Eni pravijo, da je Italija "zabila" v Španijo že več ko šest milijard lir, ki doslej niso bile dobičkanosno naložene, ter da so ti izdatki spravili italijansko državno blagajno, ki še zmerom čuti posledice abesinske vojne, v zelo kočljiv položaj, iz katerega bi jo moglo rešiti samo močno posojilo v inozemstvu. Drugi spravljajo ta preokret v zvezo z "Anschlussom", ki je položaj v Evropi močno spremenil in sicer tudi Italiji v škodo, čeprav tega v Rimu ne marajo javno priznati. Razumeli so, da je treba nemško prijateljstvo predrago plačevati ter so radi tega prišli do prepričanja, da bi bilo dobro preusmeriti zunanjo politiko tako, da bo Angležem bolj všeč in Nemcem manj povoljna.

Kakorkoli — dejstvo je, da se Italijanom precej mudi s tem, da bi z Anglijo sklenjeni sporazum stopil brž v veljavo. Angleži so pripravljeni ugoditi tej želji, vendar pod onim pogojem, ki so ga še pred začetkom pogajanj z rimsko vlado jasno označili: tuje borce je treba spraviti iz Španije in Špancem pustiti, da sami uredijo svoje račune.

In tako je radi sile, ki jo imajo Italijani, postal mogoč tudi sporazum glede Španije.

V torek se je sestal londonski pododbor za nevmešavanje in so zastopniki vseh devet držav, ki ta pododbor tvorijo, odobrili načrt, s katerim naj bi se končno vendarle začelo izvajati nevmešavanje v španske zadeve. Po tem načrtu bo londonski odbor poslal v Španijo posebne komisije, ki bodo preštele vse tuje bojevnike in uredile vse, kar je potrebno, da se iz onega tabora, kjer je tujcev najmanj, pošlje domov 10.000 tujih borcev, iz drugega pa, kjer jih je več, sorazmerno večje šte vilo. Odbor bo poslal v 25 španskih pristanišč svoje zastopnike, ki bodo morali paziti na to, da se v Španijo ne uvaža vojni materijal; ti zastopniki bodo smeli obiskovati tudi druga, manjša pristanišča. Obenem bosta Francija in Portugalska zaprli svoje meje s Španijo. To naj bi bil prvi korak, pozneje pa bi se evakuacija nadaljevala in v celoti izvršila. Tako bi Španci ostali sami na bojiščih in Angleži upajo, da tedaj ne bo več težko prepričati jih, naj sklenejo premirje ter se brez orožja začno pogajati, kako naj bi se to nesrečno poglavje španske zgodovine zaključilo brez nadaljnjega prelivanja krvi, katere je bilo že dovolj prelite. Londonska vlada je baje že sedaj začela pripravljati teren za tako premirje in upa, da njena prizadevanja ne bodo ostala brez uspeha.

Kakor smo že rekil, so novi načrt odobrile vse države, ki so zastopane v pododboru za nevmešavanje; torej tudi Italija in Nemčija in Rusija, ki se samo še upira zaradi stroškov, ki jih bo povzročila evakuacija tujcev in ki so jih strokovnjaki proračunali na poldrug milijon funtov šterlingov. Vendar pa so druge države že izjavile, da bodo one doplačale, če bo Rusija v tem pogledu preveč trmasta.

Morda bo torej vendarle prišlo končno do pomirjenja v Španiji, kar bi blagodejno vplivalo tudi na splošne prilike v Evropi. Vsak, ki ve, da je vojna hudo zlo, strašna nesreča, se bo tega preokreta v španskem vprašanju iskreno veselil.

Ozadje borbe za mehiški petrolej

Dne 18. marca tega leta je predsednik mehiške države Cardenas med velikanskim navdušenjem deset in deset tisočev ljudi, ki so se zbrali pred vladno palačo, proglasil, da je država razlastila brez izjeme vsa inozemska podjetja, ki so se na mehiških tleh bavila s pridobivanjem in čiščenjem ter prodajo petroleja. Vsem je bilo jasno, da je mehiška vlada podvzela nekaj, kar bo moralo imeti nedogledne posledice, saj gre pri zasegi premoženja inozemskih petrolejskih družb, za kapital v znesku 25 milijard dinarjev in sta pri zasegi v prvi vrsti prizadeti obe anglosaksonski državi, Anglija in Zedinjene države severne Amerike. Jasno je bilo, da niti angleška niti ameriška vlada ne bosta k temu koraku molčali in da bosta podvzeli nasprotno vse, kar bo v njunih močeh, da pritisneta na mehiško vlado, da zasego enostavno prekliče. Kajti oblast nad mehiškim petrolejem pomeni istočasno tudi politično nadzorstvo nad mehiško državo.

Do sedaj je veljalo, da je bila borba za mehiški petrolej dejansko borba med ameriškim in angleškim kapitalom (za katerim sta stali obe vladi), borba, ki se je odigravala na mehiških tleh in ki jo je moralo mehiško ljudstvo plačevati s krvnim davkom neprestanih revolucij, ki jih je izzval enkrat ameriški, drugič pa zopet angleški tekmec. Predsedniki mehiške države so dejansko bili možje, ki so jih na čelo Mehike postavljale petrolejske družbe in ki so morali dotični družbi služiti tako dolgo, da nasprotna petrolejska družba s pomočjo revolucije ni pregnala tega predsednika in si na njegovo mesto postavila drugega. To je sploh vsa zgodovina Mehike zadnjih 30 let, odkar je angleška "Mexican Eagle Cie" izpodjedla monopol v petrolejski industriji severnoameriški "Standard Oil Cie". Saj so nam še vsem v spominu prvi revolucionarni in silno krvavi boji, ki so jih zanetile petrolejske družbe, od katerih je angleška podpirala Porfirijo Diaza, ameriška pa Madero. Oboje vlade, ameriška in angleška tega tudi nista prikrivali. Ameriški petrolejski magnat Rockefeller je javno obljubil leta 1913 na primer, "da se bo revolucija pomirila, ako Mehika izroči ameriški "Standard Oil" izključno izkoriščanje svojega petroleja". Nasledniki Porfirija Diaza so živeli v istih okoliščinah. Bilo je isto pod generalom Huerto, ki je bil plačanec Amerike in se je moral neprestano boriti z revolucijami, ki jih je netila Anglija. Ista podoba pod predsednikom Carranzo, ki je hotel petrolej podržaviti (že l. 1917!) in je postal žrtev skupnih ameriških in angleških intrig. Tudi pod predsednikom Obregonom je trajal neznosni položaj dalje in se dejansko nič ni spremenil do sedanjega predsedništva Cardenasa, ki ga je spravil na oblast ameriški petrolejski kapital s pomočjo najbolj krvavih revolucionarnih izgredov in verskih preganjanj, a ki očividno nima namena iti v svojem suženjstvu do kraja.

V Mehiki delujejo danes 4 velike petrolejske družbe: 1. "Mexican Eagle", ki je v rokah angleške "Royal Dutch Shell". 2. "Standard Oil", ki je ameriški kapital. 3. "Texas Cie", ki je v ameriških rokah. 4. "Mexican Petroleum Cie", ki je tudi ameriška last.

Glede vloženega kapitala rečemo, da je v ameriških rokah 60%, v angleških rokah 37%, v domačih mehiških rokah pa borih 3%. Proizvodnja raste vsako leto v silnih skokih in je dosegla l. 1937 skoraj 7 milijonov ton, od katerih angleški kapital sam proizvaja skoraj eno tretjino. Ves petrolej gre iz Mehike, ki od njega dejansko nima nobenega dobička, čeprav bi sam petrolej zadostoval, da iz njega država krije velik del svojih državnih izdatkov.

Sedanji predsednik Cardenas se je za vsako ceno odločil, da inozemski kapital iz Mehike prežene. Zedinjene države severne Amerike so na njegov zakon o podržavljenju petrolejske industrije odgovorile z odredbo, ki prepoveduje uvoz mehiškega srebra v Zedinjene države, s čimer je mehiška vlada najhuje udarjena, ker je iz prodaje srebra krila svoje potrebe. Anglija pa je protestirala na zelo oster način, zahtevala najprej odškodnino, a kasneje preklic zakona o zasegi. Cardenas je vztrajal. Med tem je 17 angleških in ameriških petrolejskih družb pri najvišjem sodišču v Mehiki vložilo tožbo proti državi za odškodnino, ki dosega 25 milijard din. A angleška vlada je segla po svojem najhujšem orožju ter od mehiške vlade zahtevala, naj nemudoma plača odškodnino, ki si jo je Mehika pogodbeno obvezala plačati za vso škodo, ki so jo angleški državljani

RUSIJA IN NEMČIJA

Veliko pozornost je vzbudila v diplomatičnih krogih vest, da sta Rusija in Nemčija spet ojačili medsebojne odnošaje ter imenovali nove poslanike za v Moskvo odnosno v Berlin.

Nemčija je poslala v Moskvo Scheulemberga in Rusija v Berlin Merekalova, ki je bil komisar za težko sovjetsko industrijo, kar se nekaterim zdi posebno značilno in predvidevajo, da bo v rusko-nemških odnošajih začela nova doba.

Hitler je nekaj časa rohnel proti Rusiji, ko pa je videl, da ni nikogar navdušil za "komunistično" nevarnost, je popustil ter je spet pričel iskati boljših stikov, kot so mu posebno višji vojaški krogi vedno prigovarjali.

Dobrih odnošajev med Nemčijo in Rusijo se posebno Poljska zelo boji, kajti prav zato se je naslonila na Berlin ter zapuščala Francijo, ker je videla v nacijstični Nemčiji največjega nasprotinka sovjetov, s katerimi ni nikoli živela v dobrih odnošajih.

V zvezi s tem preokretom gre tudi glas, da je Hitler prav malo zanesljiv prijatelj Italije, in da ji je že začel počasi obračati hrbet. Kar ga predvsem zanima, je žitnica Ukrajine, od koder bi Nemčija rada imela zagotovljen uvoz in bi v zameno dajala Rusiji topove, ki jih bo prej ali slej rabila na Daljnem vzhodu.

Os Berlin-Rim je z izvedbo Anschlussa pričela izgubljati na veljavi; vplivala je pa tudi povezanost Anglije, Francije, Jugoslavije in Češkoslovaške, ki se fašizmu ne bodo vklonile.

Kot že omenjeno, se Poljska kar nič ne veseli zbližanja med Rusijo in Nemčijo, ker sluti, da bi se utegnili na obeh stranah okoristiti na njen račun in bi postala — namesto Češkoslovaške, ki je pokazala, da je ne bo mogoče iznenaditi — pa Poljska žrtev nemškega ekspanzionizma.

Poljska je slej ko prej hotela igrati neodvisno politiko ter biti na strani onih držav, ki bi njenim težnjam mogle nuditi največ koristi. Iz tega razloga se je naslanjala na Berlin, da bi s pomočjo Nemčije podvrgla sebi vso Ukrajino (del že tvori njeno manjšino) in bi se obvezala Nemčiji izročiti odvišen pridelek, a je Hitler imel glede Ukrajine povsem lastne načrte, ki so jih tudi Poljaki poznali in so se zato pridno oboroževali, da bi v dani priliki, kot vsi drugi, lahko tudi s silo kaj opravili.

Medtem ko je nemško časopisje ljuto napadalo Češkoslovaško, mu je tudi Poljsko pridno sekundiralo, čeprav s čisto lastnih nagibov, da bi se ločila Češkoslovaška od Rusije in pridobila za vratolomno politiko. Sedaj pa je poljsko časopisje kar naenkrat obmolknilo in pričelo iskati orjentacije.

Iz več vzrokov so Sovjeti spoznali ugodno priliko za svojo zunanjo politiko ter s tega razloga ponudili roko fašističnemu diktatorju Hitlerju, ki jo je prav iz istih nagibov sprejel. Mnogi politiki napovedujejo važne politične spremembe v Evropi. Nam pa se vsiljuje vprašanje — morda se motimo — ali ni sedaj Stalin izvršil ono, kar so hoteli Tuhačevski, Buharin in drugi, ki jih je dal Stalin usmrtiti kot izdajalce in fašiste?

Argentinske vesti

"Dia de la Bandera"

V ponedeljek 20. t. m. je bil državni praznik, namenjen češčenju državne modro-belo-modre zastave. Pobudo za ta novi praznik je dal bivši državni predsednik, geenral Justo, in sedanji prvi mandatar je poskrbel, da je "beseda meso postala" in je izšel zakon o tej stvari.

Prvi "Dia de la Bandera" so na zelo slovesen način proslavili posebno v Buenos Airesu, kjer se je na trgu Republike zbrala vkljub mrazu velika množica meščanov, ki so hoteli prisostvovati ceremonjam. Okrog 1. ure popoldne so začele prihajati na trg trume učenk in učencev s svojimi predstojniki na čelu in trg je že mrgolel ljudstva, ko je poslanec Videla Dorna, predsednik odbora za počastitev zastave, ob 1.30 začel čitati svoj otvoritveni govor. Čez 1.000 šolarjev in šolark je potem zapelo, s spremljevanjem godbe, patriotično pesem "Mi bandera". Takoj nato je državni predsednik dr. Ortiz, na povabilo poslanca Videle Dorne, pritisnil na gumb in s tem spravil v tek električno napravo, ki je državno zastavo potegnila na visok drog. V istem hipu je na tisoče rok dvignilo male zastavice v pozdrav, nakar je spremljala s svojimi akordi ogromni zbor 2.000 pevcev in pevk, ki so jo peli.

Na razne načine so istega dne počastili argentinsko zastavo tudi po vseh drugih mestih republike.

POSLANIK DR. I. CANKAR SE JE VRNIL

V ponedeljek pooldne se je vrnil v letalu iz Montevidea v Buenos Aires naš državni zastopnik g. dr. Izidor Cankar. V glavnem mestu Uruguaya je zastopal našo državo pri slovesnostih ob priliki predaje državne oblasti novemu predsedniku republike, generalu Baldomiru.

DRUŠTVO "TABOR"

V soboto 25. t. m. ob 6. popoldne bo odborova seja. Priporočam se za točnost. — C. Keber, predsednik.

Chacovska konferenca

Vsa upanja le še niso splavala po vodi... Paraguay je sprejel nasvet, naj bi pripravil svoje protipredloge za ureditev chacovskega spora. Delegat vlade v Asunciónu, Cardoso, je te protipredloge prinesel sedaj v Bs. Aires in te dni jih bo paraguayska delegacija predložila chacovski mirovni konferenci. V hipu, ko pišemo te vrstice, paraguayski protipredlogi niso še znani, vendar pa optimisti upajo, da ne bodo prehudi. Sklicujejo se na besede paraguayskega zunanjega ministra, ki je časnikarjem izjavil, da vojne med Bolivijo in Paraguayem ne bo. Vprašanje pa je seveda, v koliko je ta optimizem upravičen. Vesti, ki prihajajo iz obeh prizadetih držav, ne obljubljajo nič dobrega. Dočim Paraguayci izjavljajo, da ne bodo nikoli dopustili, da bi se Bolivijanci preril do reke Paraguay, trde na drugi strani Bolivijanci, da morajo na vsak način priti do te vodne poti, ker da sicer ne bo nikoli miru med obema državama. In tako je res težko reči, kako naj bi se ta zadeva uredila, da bi bili zadovoljni v Asuncionu in v La Pazu.

VELIKODUŠNO DARILO FRANCOSKE VLADE

Francoska vlada je darovala raznim tukajšnjim knjižnicam veliko število francoskih knjig, katerih skupno vrednost cenijo na več ko milijon frankov.

"Obelisk se podira!..."

S temi besedami je prisopihal v torek, okrog 11 ure, v neko konfiterijo na trgu Repúblike mlad prodajalec časopisov, ki je bil seveda hudo prestrašen. Gostje so planili pokonci, previdno pogledali skozi vrata, in ko so opazili, da obelisk še stoji, so šli bliže, da vidijo, kaj je fanta prestrašilo. Obelisk se ni bil podrl, pač pa sta ga zapustili dve veliki kamnati plošči, s katerimi je obložen, in pozneje so tema dvema ploščama sledile še druge, vseh nekih deset. Okrog obeliska se je zbrala velika množica radovednežev in je moral radi tega poseben oddelek policije priti na sam kraj, da vzdrži red in prepreči nesreče, ki bi mogle nastati, če bi se obelisk še dalje luščil. Pa se, vsaj do sedaj, ni več. Občina je že poslala svoje delavce, da popravijo škodo. Listi ugotavljajo, da je prava sreča, da se obelisk ni začel "podirati" dan prej, ko je bilo pod njim vse polno šolskih otrok. Kakšna strašna nesreča bi bila lahko nastala! Plošče so namreč zelo velike in priletele so z višine kakšnih 10 metrov.

Previdni ljudje pravijo, da ni varno hoditi okrog tako muhastega spomenika, s katerim je mesto osrečil bivši župan.

NOV ŠPANSKI POSLANIK V BUENOS AIRESU

V sredo se je pripeljal s severnoameriškim parnikom "Southern Prince" v Buenos Aires novi poslanik španske vlade v Barceloni, dr. Ossorio y Gallardo. Oni del tukajšnje španske kolonije, ki je naklonjen republikanski vladi, je novemu poslaniku priredil velik sprejem. Pri sprejemu so bili tudi člani vlade.

Nezanesljiv pismonoša

Včasih se ljudje samo na upravništvo jezijo, če lista ne prejemajo v redu. Pa se zna dogoditi tudi taka le:

Poštno ravnateljstvo je bilo prejelo mnogo pritožb od strani ljudi, ki so pričakovali razne poštne pošiljke, a jih niso sprejeli. Ker ravnateljstvo samo ni moglo priti zadevi do dna, je naprosilo komisarijo štev. 9, naj stvar preišče. Policija se je lotila dela in je kmalu zasledila enega izmed nezanesljivih pismonoš. Don Octavio Julián Peláez je bil iznašel udoben način izvrševanja naporne službe buenosaireškega pismonoše: pisma, ki so mu jih izročali na poštni podružnici, je lepo nesel domov in jih tam sortiral; tiskovine in druge take "manjvredne" pošiljke je kar v peč vrgel, pisma pa je odpiral, pregledaval, če bi kakšne denarje v njih našel, in potem na isto usodo obsodil, kakor ničvredne tiskovine. Moža so seveda spravili pod ključ.

Iz dogodka se lahko tudi naročniki nekaj naučijo: da je namreč dobro vsak krat, ko list ne pride, reklamirati pri upravništvu, ki bo, če ni samo krivo nerednosti — kar se tudi včasih zgodi —— prijavilo zadevo pristojni oblasti, da jo preišče. Ni namreč rečeno, da je v Buenos Airesu en sam tak Jilián, kakor je oni, ki so ga sedaj v keho spravili.

IZZIVAČE SO SPRAVILI POD KLJUČ

Šest nadebudnih mladeničev je v ponedeljek, povodom proslave za počastitev državne trobojnice, prišlo na trg Republike, kjer je bila zbrana velika množica. Mladeniči so se postavili na vidno mesto ter so tam na demostrativen način iztegnili vsak svojo roko v fašističen pozdrav. Našli so se seveda takoj taki, ki jim to izzivanje ni bilo prav, pa je nastal majhen ravs in kavs, kateremu je naredila konec policija. Vseh šest nadebudnih je spravila pod ključ radi motenja javnega reda.

ŽELEZNIŠKA NESREČA

Nepoznanega starčka je lokomotiva vlaka argentinske centralne železnice povozil v nedeljo ponoči, ko je revček stopal čez tračnice na ulici Austria. Bil je takoj mrtev.

Previdni bodite!

Vsako zimo se zgodi več smrtnih slučajev zaradi ogljikovega dvokisa. Ljudje si postavijo posodo z gorečim ogljem v zaprto sobo, da jih ne bo zeblo, zaspijo in ogljikov dvokis naredi svoje: zaziblje jih v večni sen. Tudi letos, ko se je mraz komaj za silo pokaazl, se je že dogodil tak slučaj, in zadnji ponedeljek že drugi. Joaquín Antonio, star 32 let, se je hotel v neki sobi hiše štev. 1866 na ulici Cochabamba segreti z ogljem. Legel je spat in zjutraj so ga našli mrtvega. Tudi med našimi ljudmi je mnogo takih, ki na tak način radi preganjajo mraz. Pa ni prav nič varno. Previdni bodite torej in raje nekoliko poskočite, če bi se radi ogreli, po nimate peči.

CERKVENI VESTNIK

26. junija maša na Avellanedi. Molitve tudi na Avellanedi.

3. julija maša v Saavedri za Frančiško Badalič. Molitve na Paternalu.

Na Avellanedi bo poleg cerkvene slovesnosti to nedeljo tudi nekaj za smeh. Saj se vsi radi smejemo in prav je tako. Saj je to znamenje dobrega srca. Priidte torej to nedeljo na Avellanedo dopoldne k maši, popoldne pa k molitvi in potem k Karlu Terplanu na Chacabuco 501, kjer berete na oknu napis "Slovenski bar" edini slovenski napis v celi deželi.

V Saavedri bo 3. julija maša za Frančiško Badalič, ki je umrla v Šempasu. Zapušča tukaj več svojcev. Pevski zbor bo ob tej priliki zapel tudi dve posmrtnici. Porabite to priliko in prihitite v Saavedro, na Av. del Tejar 4200, kjer je cerkev slovenske službe božje.

Naj že sedaj prinem opozarjati, da je Cirilova nedelja pred vrati. 10. julija bo. Praznovali jo bomo na posebno slovesen način in prosim vse verne rojake, da povabite in pripeljete svoje prijatelje in znance na Av. del Campo, kjer bo ta dan lepa cerkvena slovesnost. Na Paternalu bodo ta dan "bobi in štruklji"!

29. junija je god Sv. Petra in Pavla. Je to zapovedan praznik, na katerega se pripravljamo v tej deželi z vigilijo. 28. junija je torej post. Ne smejo se uživati mesne jedi. Vernemu katoličanu je ta praznik zelo častitljiv kot godovni dan.

Hladnik Janez

Slovenska šola na Paternalu

VABI

na veliko prireditev, ki se bo vršila v nedeljo, dne 10. julija na

AV. DEL CAMPO 1653 na Paternalu.

SPORED:

"Pozdrav malčkov" — trogovor.
"Sv. Ciril in Metod" — dekl. Franc Faganel.
"Zajčki" — poje otroški vrtec.
"Šiba novo mašo poje" — dekl. Lojzek Mihel.
"Venček na glavi se" — simbolična vaja.
"Soči" — deklamacija, Franc Faganel.
"Zdravnik", deklamacija, Branko Ličen.
"Čaparle — paperle" — izvaja otroški vrtec.
"Ujeta laž" — dvogovor. I. Vidmar — I. Kalister.
"Vaje z zastavicami" — šolske deklice.
"Kaznovana porednost" — dvogovor, A. Mozetič — E. Mihel.
"Ujetega ptiča tožba" — dekl. A. Glavič.
"Prodajalka Metka" — igrokaz, izvaja otroški vrtec.

Zraven navedenih točk so še druge na vzporedu, ki jih bomo prinesli v prihodnji številki.

K obilni vdeležbi že sedaj vljudno vabi

ODBOR

RAZNE VESTI

Vstaška letala so v valencijanskem pristanišču in nekaterih drugih manjših lukah zadnje čase potopila več angleških in francoskih trgovskih ladij. Napadi proti britanskim ladjam, kateri so povzročili tudi znatno število človeških žrtev, so nekoliko vznemirili angleško javno mnenje in šel je že glas, da bo londonska vlada začela izvajati represalije proti Francu, pri katerem angleški protest ni obrodil nobenega uspeha. Chamberlain pa se tudi v tem slučaju ni mogel odločiti za energičen nastop ter je v poslanski zbornici izjavil, da morajo angleške trgovske ladje, ki vozijo v španska pristanišča, same nositi ves rizik, ki je združen s plovbo v vojni coni.

V Pragi se še vedno vršijo pogajanja med praško vlado in zastopniki nemške narodne manjšine. Vlada je izjavila, da pristaja na polovico zahtev, ki jih je v svojih znanih točkah formuliral Henlein, od druge polovice pa bo treba nekatere spremeniti in nekatere sploh črtati.

Severnoameriški kongres je odobril nov socialen zakon, predložen po predsedniku Rooseveltu. Ta zakon določa kot najnižjo plačo 40 severnoameriških centov na uro ter uvaja tudi 40-urni delovni tednik.

Italija si prizadeva, da bi dobila v Angliji posojilo od 30 milijonov funtov šterlingov, s katerimi bi plačala žito, ki ga bo morala letos v obilnejši meri uvoziti radi slabe letine. Angliji ponuja v prodajo letala, vendar pa so v Londonu mnenja, da je pametntje, če avione kupujejo v Severni Ameriki.

trpeli v revolucionarni dobi od l. 1910 do 1920 in ki bi jo mehiška vlada morala plačati že letos dne 1. januarja. Angleška nota pristavlja, da ne gre, da bi mehiška vlada segala po angleških petrolejskih rudnikih, če niti v stanu ni odplačati svojih rednih državnih dolgov. Mehiška vlada je pod vplivom ulice angleški protest obeležila za "nesramnega" ter je v odgovor na to odpoklicala svojega poslanika v Londonu ter tako pretrgala diplomatske odnose med Mehiko in Anglijo. Po dušenje in tudi tiste plasti naroda, ki jih je sedanja vlada preganjala, se sedaj zbirajo okrog predsednika, kakor da bi bilo vse pozabljeno in kakor da je res vsa Mehika zbrana, da v borbi proti inozemskim magnatom zmaga. Ogorčenje proti Angliji raste. Proti Ameriki ni slišati glasov in govori se v krogih, ki poznajo ozadja mehiških petrolejskih borb, da se je ameriški kapital potuhnil, češ, rajši pomagajmo Mehikancem, da preženejo Angleže, mi bomo že našli sredstva, da si pozneje pridobimo nazaj pravice, ki smo jih z razlastitvijo izgubili. Angleži pa so spet kupili enega generala, da naredi revolucijo, ki se je pa menda že popolnoma izjalovila.

Zgodovina Mehike je napisana s petrolejem in s krvjo. Tudi sedaj se pričenja poglavje, ki ga bosta zopet pisala kri in petrolej.

VARNOST
VEČ VARNOSTI
POPOLNA VARNOST
potrebujete Vi sedaj, bolj kakor nikoli, za Vaše prihranke v HRANILNICI z dobrimi obrestmi.
Največjo varnost
Vam nudi Vaš stari prijatelj
SLOVENSKI ODDELEK
Banco Holandés Unido
PODRUŽNICA BUENOS AIRES
CENTRALA: Bmé. MITRE 234
FILIALKA: CORRIENTES 1900
U. T. 33 - 7013 — Buenos Aires

IZKUŠENA BABICA
Filomena Beneš de Bilek
diplomirana na univerzi v Pragi in v Buenos Airesu. Zdravi vse ženske bolezni. Sprejema tudi noseče v popolno oskrbo.
Ordinira od 9 ure zjutraj do 20 ure zvečer.
LIMA 1217, I nadstr.
U. T. 23, Buen Orden 3389
Buenos Aires

MIZARJI POZOR!
Sijajna prilika za onega, ki se hoče osamosvojiti: v južni okolici Buenos Airesa se proda radi vrnitve v Evropo popolna mizarska strojna delavnica za $ 1650.— al contado. Prenosljiv galpon 9 x 5 metrov, električni motor, jermenje itd. itd. vse priprave za takojšen pogon. Podrobnosti kakor tudi vpogled v inventarni spis v uredništvu tega lista.

V DAR DOBITE
na vsakih 6 slik, ki stanejo od 3—6, lepo sliko v barvah.
Odprto tudi ob nedeljah.
Atelje MARKO RADALJ
Facundo Quiroga 1275 in 1407
U. T. 22 - 8327
DOCK SUD

Rojaki! Poslužujte se samo onih bančnih zavodov, ki oglašujejo v našem listu!

Vesti iz organizacij

NEDELJSKA PRIREDITEV V SLOV. PROSV. DRUŠTVU

Napovedana nedeljska prireditev v Slov. prosv. društvu je bila kljub nenajlepšemu vremenu — ko je bilo razpoloženje največje je pričelo liti kot iz škaka — lepo obiskana ter je tudi vzpored, kot vedno, vsem zelo ugajal. Petje je bilo kot ponavadi, dobro podano. Prav tako je tudi šaloigra "Ženska republika" bila deležna velikega zanimanja ter je žela večkratnega aplavza pri odprtem odru. Seveda s tem nočemo reči, da bi ne mogla biti podana še bolje. Splošna želja je, da bi se igra ob priliki ponavljalo.

Omeniti moramo tudi, kar je pri tiskanju vzporeda pomotoma izostalo, da je šaoligro "Ženska republika" iz hrvaščine prevedel naš znani rojak Andrej Škrbec, ki se mu je prevod in izbera povsem posrečilo. Prepričani smo, da bo še kaj sličnega pripravil za rtiš oder.

Podobne kulturne predstave ter zabave bi moralo prosvetno društvo večkrat prirejati. Oder, četudi majhen, je kar čeden ter se lahko na njem marsikaj lepega pokaže: petje in krajše, a zato ne manj vredne, igre.

SANATORIJ "SANTA MARIA"

Vam častitamo glede petja na Jugoslovanski radio-uri. Slišali smo jako dobro.

Tukaj nas je 5 Jugoslovanov: 2 Slovenca in 3 Hrvatje. Tudi oni so poslušali in so mi rekli, da naj vam pošljem čestitke. Posebno častitamo zborom Slovenskega prosvetnega društva.

Lojze Birsa.

ŽENSKA REPUBLIKA V ARGENTINI....

Pa res! Zakaj si je ne bi privoščile enkrat tudi ženske, če jih imajo moški toliko v svojih rokah po celem svetu.

Malokdaj mi moje cerkveno delo dopusti, da stopim na kako društveno prireditev. A kadar je to mogoče, vedno rad stopim, da se tudi jaz kaj nasmejem in to pa že veste, da se rad smejem. Zakaj pa ne. Saj je to zdravo za telo, pa tudi za dušo...

Seveda, če je smeh nedolžen.

In to nedeljo, pri ženski republiki je bilo dosti prilike za nedolžen smeh.

"Ženska republika" je burka. Njen namen je torej smeh in v tem je stvar dobra. Neumnost! bi rekel kak pustež. Seveda. Kajpada. Saj to je ravno ono, brez česar smešnega ni.

Da bi se ta ali oni del mogel igrati bolj dovršeno in da bi tako dal še več smeha, to je gotova stvar, a kljub temu da so igralci pokazali obilo spretnosti v skromnih razmerah, na ozkem oderčku, ki jim je bil na razpolago.

Lahko nam, ki pridemo le zijala prodajat in se široko nasmejemo in ne vemo nič zato, kako teško je bilo pripraviti se za nastop.

Vse drugače razume tako stvar Drejče Škrbec, ki ga je stalo mnogo dela, preden je komedijo priredil za slovenski oder, in jo tudi dobro pogodil tako, da nič ne kaže, da je bila burka spisana za Hrvate. Edini hrvaški sled je stražarjevo ime, ki je trmasto vstrajal za "Grgo", čeprav bi se lahko prekrstil za "Grogo"...

Komedija je zelo primerna za male oderčke in je tudi povsem dostojna, tako da se spretno ogne nekaterim kočljivim točkam, katere v originalu najbrže niso tako dostojno povedane kot v prevodu, ki ga je priredil Andrej Škrbec.

Pa tudi Trebše, pevovodja, bi lahko pripovedoval, da je veliko, veliko truda, predno so pesmi gotove za oder, in še tako teške, kot jih podaja prosvetni pevski zbor, ki poslušalcu vedno da polno zadoščenje.

Hladnik Janez

IZ CHACA

Dragi Slovenski List.

Dolg čas mi je in skoro ne vem s čim bi se zamotil. Rad bi kaj napisal za v list, a se bojim, da bo to moje pisanje romalo naravnost v koš, kar pa bi ne bilo čudo, ko mi nič pametnega ne pride na misel. Po sebnih novic ni. Jaz sem skoro napol zapuščen. Stojim približno 20 kilometrov od Resistencije, glavnega mesta Čaka in ni pravih prevoznih zvez in sredstev do tam tako, da skoro nimamo drugega razvedrila kakor z dela na dom in z doma na delo. Redko kdaj grem jaz ali pa žena v Resistenco, da si nakupimo kaj potrebnega. Najraje se torej doma držimo.

V veliko veselje mi je, da sem spoznal več Slovencev že od prvega dne ko sem tukaj. Vesel in zadovoljen sem, ko me večkrat tudi pridejo obiskat ter se tako pogovorimo o tem in onem v našem jeziku.

Tukaj je sedaj lepo. Velika vročina je pojenjala, mraza pa tudi ni. Sedaj je najlepši čas tukaj in prej ko pride spet vročina, mislim, da se vidimo že v Buenos Airesu.

Pa še nekaj: prijetni so obiski, ki mi jih napravijo naši rojaki, a misilte si kakšen vtis in veselje mi je napravilo in prav tako tudi vsem ostalim Slovencem, ki tukaj živimo, ko smo poslušali slovensko petje in našo besedo po radiu. To nam je bilo največje veselje v tujini. Do sedaj smo slišali le od blizu, kdor je živel v velikih slovenskih centrih, kjer so naša društva, slovensko besedo in petje, a sedaj poslušamo to tudi tisti kateri se nahajamo daleč.

Vesel sem, ko poslušam vse to. V ponos mi je tudi, ko poslušam lepe pesmi, ki jih izvaja zbor Slovenskega prosvetnega društva I. Želim veliko uspeha in sreče. Dober začetek bo gotovo tudi dober uspeh. Torej le korajžno in vedon naprej, gotovo bomo tudi dosegli, kar želimo.

Pozdravljam vse člane Jugoslovanske radio ure in posebno še Slovence ter vse qitatelje in čitateljice Slovenskega Lista.

Član Slov. prosv. društva I.

Ivan Družina.

Prizor ob zaključku igre "Srce in denar"

Proslava Vidovega dne

SOKOL DOCK SUD - BOCA proslavi letošnji **"VIDOV DAN"**, pri kateri proslavi sodeluje tudi **društvo "Tabor"** in **kvartet "Jadran"** v soboto, dne **25. junija 1938** ob 8 uri in pol zvečer, v salonu športnega društva **ulica Chile 620 na Piñeyru**, s sledečim sporedom:

1. Argentinska himna: izvaja jugosl. orkester.
2. Jugoslovanska himna: poje kvartet "Jadran". Želalić.
3. Pomen Vidovega dne: govori tajnik Kr. poslaništva dr. Špiro
4. "Bog i Slaveni": poje kvartet "Jadran".
5. "Svobodi": deklamira Velinka Ivanova.
6. Proste vaje: izvaja ženski naraščaj Sokola Dock Sud - Boca.
7. "Puško moja": deklamira Milan Stankov.
8. "Lamento gitano": poje kvartet "Jadran".
9. Vaje na bradlji: izvaja moški naraščaj Sok. Dock Sud - Boca.
10. "V Prago!": deklamira Vidosava Lekovićeva.
11. Vaje na bradlji: izvajajo člani Sokola Dock Sud - Boca.
12. "Sokol — domovini!": deklamira Branko Pravdica.
13. "Tam gdje stoji...": poje kvartet "Jadran".
14. "Na delo!": deklamira Jelinka Simičeva.
15. Vaje na bradlji: izvaja ženski naraščaj Sok. Dock Sud - Boca.

Po sporedu običajna prosta zabava in ples.
VSTOPNINA: Moški 1.—; ženske brezplačno.

Vozila, ki vozijo na Piñeyro: Tramvaj del Puerto št. 1, 2 in 3. na križišču ulic Rivadavia in Chile izstopiti, nakar je do dvorane 2 kvadri. Iz mesta (Retiro) tramvaja št. 24 in 29 ter omnibus št, 59 iz Plaze Once.

Vabi se vse Slovence, posebno one iz Piñeyra, Dock Suda, Avellanede in bližnjih krajev, da se te proslave udeleže.

VAŽNE UGOTOVITVE SLOVENSKEGA ZDRAVNIKA

V časopisu "Zdravje" je priobčil zdravnik dr. Ivo Pirc uvodnik, iz katerega posnemamo sledeče važne ugotovitve:

Slovenci gremo za zapadnimi narodi v pogledu bele kuge (splav) hitreje kakor v pogledu kulturnega napredka. Zmanjšanje rodnosti je očividno in ima svoj vzrok v dejanskem zmanjšanju v zadnjih petih letih.

Velika večina prebivalstva Jugoslavije ne pozna takšnega zmanjševanja rodnosti, kakor je v Sloveniji.

Na nizko rodnost vplivajo gotovo tudi mrtvorojeni, katerih smo imeli v zadnjem petletju 23 na 1000 rojenih. Vsekakor visoko število. Važno je tudi še dejstvo, da se ni število mrtvorojenih v primeri s prejšnjimi leti prav nič izboljšalo, to se pravi razmere in vplivi so ostali isti.

Število nezakonskih otrok v Sloveniji presega vse druge kraje v naši državi, sklada pa se s številom, ki ga sicer vidimo v alpskih državah. Zanimivo je, da se n. pr. v okraju Maribor levi breg, rodi skoraj vsak tretji otrok izven zakona. V visokem številu nezakonskih otrok prednjači sploh Štajerska, kjer je povprečno vsak osmi otrok nezakonski, dočim je v kranjskih okrajih komaj vsak 15, v Beli Krajini pa komaj vsak dvajseti. Poudariti je potrebno, da je število 2500 nezakonskih otrok, ki se jih rodi v Sloveniji letno, od tega 2000 na Štajerskem, resno socialno in zdravstveno vprašanje.

Kako pa je z umiranjem prebivalstva?

Čeprav ima Slovenija najugodnejšo umrljivost med vsemi pokrajinami Jugoslavije in čeprav je umrljivost tekom zadnjih let znatno padla, vendar je še marsikje in marsikaj mogoče prihraniti na ljudskem življenju. Tudi v vsej državi je umrljivost manjša kot je bila, vendar izboljšanje ni tako močno in napreduje počasneje kot v Sloveniji. Dočim jih v zadnjih letih v Sloveniji umre 14—15 na 1000 prebivalcev (okrog 17.500 letno), znaša umrljivost po vseh drugih banovinah nad 16. Na kako nizko število se da n. pr. znižati umrljivost, kaže primer mesta Ljubljane, kjer znaša umrljivost v zadnjih letih le še 8—9 od 1000. Tudi nekateri podeželski okraji imajo že kar zavidljivo nizko umrljivost. Viničarski kraji so najbolj prizadeti. Vzrok leži v tem, da so tam viničarski kraji, kjer je veliko kmečkega uboštva in so podnebne razmere manj ugodne kot drugod. Pa tudi ljudstvo je tam zaostalo, neuko in brezbrižno, mnogo je tudi domačega alkoholizma.

Poglejmo še, ali se da ugotoviti, katera bolezen ali pojav povzroča po nekaterih okrajih večjo umrljivost.

Ker število rojstev pada in ker bo brez dvoma padalo še naprej, postaja življenje vsakega novorojenčka dragocenejše. Tekom zadnjih let se izkoplje v vsakem letu skoraj 4000 novih grobov za otroke, umrle v starosti do enega leta. To pomeni letno 4000 porodov brez haska. V našem maloštevilnem narodu je to visoka postavka.

Primerjava Slovenije z drugimi deli države kaže sicer za nas ugodno lice. Ko pri nas umira vsak osmi oziroma deveti dojenček, preden stopi v drugo leto starosti, stoje drugi deli države v tem oziru mnogo slabše. V savski banovini n. pr. umira vsak peti dojenček, tam je najslabše. Vendar je ta umrljivost pri nas samo na prvi pogled dobra. Pri nas se namreč rodi najmanj otrok v vsej državi, zato bi jih moralo sorazmerno več ostati živih. Kraji, kjer se rodi na 1000 prebivalcev 30 otrok, morda še lahko prenesejo tako visoko umrljivost. Pri nas je umrljivost dojenčkov drago razkošje. Saj vemo, da so zmanjšali pri kulturnih narodih umrljivost dojenčkov na 5 do 7 odstotkov, ne oziraje se na svetovno najmočnejše število od 2.7 odstot. (Nove Zelandije). V Ljubljani znaša umrljivost dojenčkov le še 5%, povprečno v Sloveniji pa 12%.

Glede umrljivosti dojenčkov so na najslabšem zgornještajerski okraji in ta okolnost doprinaša svoj delež k stanju glede splošne umrljivosti. Slabi so tudi drugi štajerski okraji razen Celja in Gornjega grada. Umrljivost dojenčkov v vseh drugih okrajih — tudi v Beli Krajini — se giblje okoli povprečja.

Druga bolezen, ki v večji meri sodeluje na številu splošne umrljivosti je tuberkuloza. Število smrti zaradi jetike pada v vsem svetu in tudi pri nas. Padanje je neprestano. Točnih podatkov iz drugih delov države nimamo in zato ne moremo primerjati. Vendar lahko rečemo, da je v drugih delih države umrljivost za jetiko mnogo večja kot v Sloveniji.

Jetika je v Sloveniji leta 1929 končnoveljavno prenehala biti najštevilnejši vzrok smrti in se je začela umikati drugim boleznim. Prav tako je jetika v naprednih zapadnih državah izgubljala na moči in se je umaknila kot vzrok umrljivosti po številu umrlih primerov na drugo, peto ali celo deseto mesto. Pri nas zaenkrat še nismo tako daleč, gotovo pa je, da se bo umrljivost zaradi jetike zmanjševala še naprej. V zadnjih letih umre v Sloveniji na jetiki okoli 1800 ljudi, torej več kot polovico manj kot dojenčkov. Iz tega razloga je za nas prvo vprašanje umiranje dojenčkov, drugo vprašanje tuberkuloze.

Na to številčno stanje splošne umrljivosti vplivajo še druge skupine bolezni, tako n. pr. bolezni krvnega obtoka (kap in srčna napaka). Ta skupina bolezni zavzema od leta 1929 kot vzrok smrti prvo mesto, ki jo je prej zavzemala jetika. Saj umre na teh bolezni v zadnjih letih povprečno 2800 ljudi, dočim jih je prej umiralo 1800. Narodno telo načenjajo z druge strani novi škodljivci. Najslabšo sliko v tem pogledu zopet kažejo vinorodni kraji, z izjemo Bele Krajine, ki se uvršča med boljše okraje.

Od smrtnih primerov narašča še rak, ki je pred 15 leti zahteval letno 531 žrtev, dočim jih zdaj terja že 850 letno. Raste kot povsod v kulturnem svetu. Največji dvig raka je v Prekmurju in na Štajerskem, najmanjši pa v drugih okrajih bivše Kranjske, srednji pa v Beli krajini. Torej isti pojav kot za prej omenjene bolezni.

Hude nalezljive bolezni razen gripe, influence in pljučnice imajo tudi svoj delež na splošni umrljivosti, ki pa se je v zadnjih letih občutno zmanjšal. Dočim so te bolezni zahtevale v petletju 1920—1924 686 žrtev, znaša ta delež v petletju 1932—1936 le še 315 letno, torej se je znižal za več kot polovico.

Več kot od nalezljivih bolezni pada žrtev od nasilne smrti in sicer povprečno 870 letno v zadnjih letih, od teh znaša število samomorov 225 letno, umorov in ubojev 107, smrtnih nezgod 538. Smrtne nezgode, umori in uboji prevladujejo v vinorodnih krajih, z izjemo Bele krajine, ki stoji v tem pogledu med najboljšimi okraji.

Če povzamemo števila smrtnih vzrokov na posameznih skupinah bolezni, vidimo, da smo od 17.500 letnih smrtnih primerov v Sloveniji obsegli v opisanih 4000+1800+2800+850+315+870 skupaj 10.635 smrtnih primerov, torej tri petine vseh smrtnih primerov na leto. Kakor so pokazale skušnje v drugih državah, se da s primernimi ukrepi vplivati na te tri petine v takem smislu, da se jih prepreči do neke najmanjše možne mere.

Kakor so smrtni primeri značilni za presojo zdravstvenega stanja, tako nam pomagajo to stanje oceniti tudi podatki o obolevanju prebivalstva neglede na končni izid bolezni.

Po letopisnih poročilih zboli v Sloveniji v zadnjih letih 6000 do 7000 ljudi letno na hudih nalezljivih boleznih. Toliko jih namreč zdravniki prijavijo oblastem. Število bolnih na jetiki pa se ceni najmanj na 30.000. Točnih podatkov glede jetike namreč ni, ker ta bolezen ni podvržena obvezni prijavi. Tudi o spolno bolnih nimamo nikakršnih podatkov. Od nalezljivih bolezni prihaja v poštev še trahom, ki ga je od 5000 do 6000, dočim število malaričnih bolnikov ne bo segalo čez 1000. Če seštejemo te številke, pridemo do zaključka, da je v Sloveniji vsak 25 človek nalezljivo bolan.

Popolnejšo sliko in točnejšo sodbo o zdravstvenem stanju kakega kraja si ustvarimo na podlagi razširjenja hudih nalezljivih bolezni. Kajti te bolezni se le redko in nerade širijo tam, kjer je ljudstvo prosvitljeno, kjer žive ljudje v snagi, kjer ni pomanjkanja in bede in kjer sta zdravniška pomoč in bolniška nega razvita. To so istočasno pogoji za izboljšanje zdravstvenega stanja. Ljudsko zdravje ni vprašanje zase, marveč je v tesni zvezi z gospodarskim, družabnim in kulturnim stanjem v ljudstvu. Ljudsko zdravje ne more napredovati tam, kjer stoji ali celo nazaduje gospodarstvo. V družini, ki živi v pomanjkanju, bedi in zaostalosti ni pričakovati ugodnega zdravstvenega razvoja. Zaradi te ozke povezanosti moremo z veliko gotovostjo sklepati, da so kraji, kjer ugotovimo ugodno zdravstveno stanje, tudi v drugih ozirih na boljšem, t. j. v gospodarskem, socialnem in kulturnem pogledu. Bolezni med ljudstvom so nam torej občutljiv glasnik ne samo za zdravstveno stanje, marve tudi za vse druge razmere v prebivalstvu.

Slovenci doma in po svetu

PRIMORSKE VESTI

STROGE ODREDBE

Reka, maja 1938. — Kot poročajo iz vse pokrajine, so bile v zadnjem času izdane stroge odredbe glede tujcev. Županstva, karabinjerske postaje in druga oblastva so dobila stroge naredbe v pogledu kontrole nad tujci. Izdani so bili posebni proglasi, s katerimi se zahteva od posameznega občana, da v teku 6 ur prijavi vsakega tujca, ki pride na obisk, da je le iz sosednje občine. Poleg točnih podatkov so povsod povdarjali zlasti tudi veroizpoved. Ravno tako mora vsak gostitelj odjaviti gosta v teku 12 ur. Dalje, karabinjerji morajo vršiti strogo kontrolo ob prihodu in odhodu avtobusov in ugotoviti, kdo se vozi, zlasti, če je med potniki kak tujec. V ta namen so bile vse karabinjerske postaje ojačene s primernim številom mož. — Strogo morajo paziti tudi zlasti na manjših postajah na vsakega tujca, ki prihaja in odhaja. S temi novimi odredbami so navalili posameznim oblastvom veliko dela in odgovornosti.

KRUŠNE MOKE PRIMANJKUJE

Reka, maja 1938. — Naši veletrgovci in trgovci vedo povedati, da so jim ob zadnjih pošiljkah moke dobavitelji sporočili, da nimajo v mlinih niti moke več niti žita v zalogi. Istotako je sporočilo vodstvo nekega velikega mlina v Furlaniji, ki je večinoma zalagal naše velike in male trgovce z moko, da jim nadaljnih naročil bržkone ni mogoče več izvršili. Zato se upravičeno polašča naših ljudi strah pred prihodnjostjo, ki je v vsakem oziru tako nezanesljiva, zlasti ker vsa letošnja letina ne obeta biti kaj prida. Že dosedaj so se naše gospodinje pritoževale nad slabo kakovostjo moke in ravno tako kruha, zlasti onega, ki ga pečejo podeželski peki.

RAZŠIRITEV CERKVE V KNEŽAKU

Št. Peter, maja 1938. — Kneški župnik Kalan je organiziral veliko akcijo za razširitev farne cerkve v Knežaku, ki je pred kratkim praznovala stoletnico. Stroški za razširitev so baje proračunani na 300.000 lir. Prvotno so imeli v načrtu zidanj nove cerkve, kar jim pa ni dovolila škofijska uprava na Reki. Cerkev bodo sedaj razširili na vsaki strani za 3 metre, le glavni oltar in zvonik bosta ostala tako, kot sta bila do sedaj. Za kritje stroškov so pobirali prostovoljne prispevke po Knežaku in drugih vaseh, ki spadajo pod faro. Prodali pa so tudi cerkveni gozd, ki ga je kupil bistriški industrijalec Viktor Tomšič. — Znani industrijalec Urbančič z Bača pa je z zneskom nad 1.000 lir odkupil velik oreh, ki stoji poleg cerkve in so ga mislili prvotno posekati. Župnišče je med drugim dobilo za cerkev nakazilo od neimenovanega iz Trsta v znesku 5.000 lir. Sodijo, da je znesek daroval neki faran, ki ni hotel javno ničesar prispevati.

PISMONOŠA SICILIJAN BO MORAL IZ TRNOVEGA

Trnovo, maja 1938. — Naš list je že poročal o priseljenemu Sicilijanu, ki je dobil v Trnovem mesto pismonoše. Kljub raznim pritožbam zaradi velikih nerednosti v dostavljanju pošte niso oblasti ničesar ukrenile. Pred kratkim pa je vročekrvni Sicilijanec v drvarnici napadel domače dekle, ki je zaposlena pri fašističnemu tajniku Vigliantiju kot služkinja. Posledica tega dejanja bo baje ta, da bodo oblasti preskrbele za njegovo premestitev. Toda, bogve kakšnega človeka dobimo na njegovo mesto.

IZ AVČ

1 maja so morali delati vsi delavci, ki so zaposleni pri Avčah, kjer gradijo veliko električno centralo, dasi je bila nedelja. Bržkone je bil to razlog, da se je hotel kak delavec osvetiti in da je nedaleč od Ročinja iztrgal tračnico na železniškem tiru. V zadnjem trenutku so lahko še opazili nevarnost in pravočasno ustavili "littorino", ki je pribrzela z veliko hitrostjo, kajti drugače bi se prevrnila po strmem pobočju v Sočo in bi se pri tem smrtno ponesrečilo mnogo potnikov, predvsem slovenskih domačinov.

VODOMET PRED TRNOVSKIM SAMOSTANOM

Trnovo, maja 1938. — Pred trnovskim samostanom, tam kjer je stal svoj čas javen vodnjak, so pripravili prostor in uredili majhen bazen z vodometom. Bazen je prav za prav še v delu, vendar bo v doglednem času dokončan. S to novo napravo hočejo menda dati Trnovemu neko gosposko lice, saj bi bilo toliko drugih neobhodno potrebnih javnih del, ki bi služila tudi splošnemu gospodarstvu in ne samo olepšavi!

IZ OSPA

Na velikonočni ponedeljek so se fantje iz Ospa podali v Prebeneg in tam v gostilni peli slovenske pesmi. Nekemu domačemu fašistu to ni bilo po volji. Zaradi tega je začel kričati, da se ne sme peti slovenski. Fantje so ga prijeli in ga pošteno pretepli. Končno se je moral skriti v neko hišo, da se izogne še hujšemu. Ta fašist je seveda drugi dan ovadil fante karabinerjem, ki so aretirali slovenske fante in jih gnali v tržaški zapor. So to: Anton in Alojz Vodopivec, Josip Starc, Ivan Slavec, Marij Bizjak iz Ospa ter Ivan Lokatel iz Prebenega.

ISKANJE PREMOGA PRI KOSEZAH

Ilirska Bistrica, maja 1938. — Že pod bivšo Avstrijo je obstojala družba, katere član je bil tudi neki domačin iz Jelšan, ki si je nadela nalogo izslediti premog nad Kosezami. Takrat se jim ni posrečilo, morda je podjetje ovirala tudi svetovna vojna. Ta član bivše družbe je baje sedaj odstopil tvrdki Siemens vse stare načrte, na podlagi katerih in novih izkustev je nadaljevala raziskovanje in kopanje vse do danes. Na izkopavanje pa reflektira tudi neka druga, italijanska družba. Za enkrat še ni znano, kdo izmed interesentov bo dobil dovoljenje za izkopavanje premoga, vsi pa so mnenja, da bo zmagala tvrdka Siemens. Fašistične oblasti so baje pristale že na denarno pomoč od strani države, sedaj pričakujejo le potrebnega dovoljenja iz ministerstva. Za enkrat so na terenu samem postavili že lesene barake za tehnično pisarno, upravo in delavstvo ter bodo s tem delom še nadaljevali. Z izkopavanjem premoga pa bodo pričeli šele, ko dobijo vsa potrebna dovoljenja, ko uredijo na terenu vse potrebno za obratovanje itd. Vsa okolica se živo zanima kako se bo premogokop razvijal, zlasti ker mnogi upajo, da dobijo zaposlitve.

ROMAN O SLOVENSKI BENEČIJI

Pravkar je izšla pri Slovenski Matici v Ljubljani knjiga "Kaplan Martin Čedermac" od Pavleta Sedmaka, ki opisuje življenje v Beneški Sloveniji po prepovedi slovenske besede v cerkvi. Knjiga obsega 240 strani osmerke. Naroča se pri Slovenski Matici v Ljubljani, Kongresni trg. Naročnina za to knjigo in obenem za roman Miška Kranjca "Kapitanovi" ter za peti snopič Kidričeve "Zgodovine slovenskega slovstva" velja 50 Din. Za vsako vezano knjigo se doplača po 12 Din.

SMRT V DRUŽINI GORIŠKEKA ROJAKA

Celje, maja 1938. — Neizprosna smrt je zamahnila s svojo koso po uzorni in narodni družici našega v emigrantskih krogih, dobro znanega rojaka Evgena Rajerja. Pokojnica g. Marija r. Ferjančič v Ajdovščini je bila iz ugledne in bogate rodbine, ki se je odlikovala po svoji radodarnosti in narodni zavednosti. Bila je zelo srbna in delavna gospodinja, toda pri tem ni nikdar zanemarjala dela za blagor svojega bližnjega. Vsakemu je pomagala, če je le mogla.

Vzgojila je več narodno zavednih sinov, izmed katerih žive 3 v Jugoslaviji, dva v Italiji. Blagopokojnici časten in svetel spomin, preostalim zlasti našemu težko preizkušenemu prijatelju in narodnemu borcu, naše globoko in iskreno sožalje!

Drobnę vesti iz naših krajev

Cerkno. — Štefanija Velikonja je dobila 800 lir nagrade iz Musolinijevega fonda za dvojčke.

Divača. — Med Divačo in Vremami je zgorel velik tovorni avto natovorjen z ogljem. Škoda znaša 85.000 lir.

*

Gorica. — Nad Ločnikom sta trčila dva vojaška aeroplana. Pri tem se je ubil podporočnik Milani Renzo.

*

Gorica. — Na 6 mesecev zapora je bil kaznovan Boris Škerlj zaradi telesnih poškodb.

*

Gorica. — Težko se je poškodoval kolesar Peter Lasič. V nevarnem stanju je bil prepeljan v bolnišnico.

Pevma. — Na cesti so našli mrtvega Antona Obljubka, starega 30 let. Komisija še ni mogla ugotoviti vzroka smrti.

*

Trst. — Umrli so: Milon Peter 87 let, Gombač vd. Pečarič Ivana 76, Devetak Josip 34.

*

Trst. — Minister za javna dela Coboli-Gigli je izjavil nado, da bo Mussolini posetil tudi Istro ob priliki njegovega obiska v Trstu.

*

Trst. — Italijanski listi so prinesli opozorilo, da morajo vsi ovčjerejci prodajati volno samo določenim državnim skladiščem, ki se nahajajo v vsaki pokrajini. Volno morajo prodati v teku dveh mesecev po strižnju. Za sebe smejo obdržati le po 2 kg za vsakega družinskega člana.

*

Trst. — Zaradi srčne kapi je umrla 80 letna Marija Vizjak.

*

Trst. — Antolovič Ivan, pristaniški delavec je bil obsojen na 2 leti zapora, ker je v pretepu z Ulčigrajem Petrom zadal svojemu nasprotniku smrtno nevarne rane. Ulčigraj je bil obsojen na 3 mesece in 10 dni zapora zaradi izzivanja.

*

Trst. — V tržaški škofiji je bilo pred kratkem razpisanih 28 župniških mest.

*

Trst. — Pred sodiščem je bil obsojen Anton Legiša iz Devina na 6 mesecev zapora, ker je v pretepu težko ranil Leopolda in Ivano Legiša.

*

Gorica. — V bolnišnico se je morala zateči Emilija Doljak, ker je bila težko ranjena od drobcev šip in udarca vrat.

*

Sežana. — Dva obsežna gozdna požara sta pred dnevi napravila veliko škodo na Krasu. Najprej je istega dne pričel goreti gozd pri Sežani; požar so pogasili z veliko muko tržaški gasilci, ki so se morali ponovno vrniti v Orlek, kjer so pogasili prav tako obsežen požar.

*

V BRODU GRADE MOTORNE VLAKE

Motorni vlaki za bosanske ozkotirne železnice bodo v kratkem zgrajeni. Tovarna vagonov v Brodu je prevzela ta dela za 4.5 milijonov din. Vsak motorni vlak bo dolg 46 metrov in težak 72 ton. Vlaki bodo mogli voziti najmanj 60 km na uro. Prve poskuse so z enim teh vlakov naredili 6. VI. in pravijo, da so se proti pričakovanju dobro obnesli.

MINISTER CVETKOVIĆ V ŽENEVI

V Ženevo je 7. junija odpotoval minister za socialno politiko in ljudsko zdravje Dragiša Cvetković. Tam se namerava nekaj časa udeleževati sestankov zastopnikov mednarodnega urada dela kot zastopnik jugoslovanske vlade, ostali čas pa bo v Švici porabil za svoje počitnice. Kakor znano, je minister Dragiša Cvetković prišel pred nekaj tedni nenadoma iz Švice nazaj v Beograd, ker je nevarno zbolel. V Beogradu se je njegovo zdravje hitro zboljšalo, tako da je zdaj že lahko odšel ponovno na zasedanje mednarodnega urada dela v Ženevi. Na beograjsko železniško postajo ga je poleg njegovih osebnih in političnih prijateljev pospremilo kot svojega predsednika tudi veliko število članov Jugorasa, ki so mu med drugim v slovo zapeli tudi himno Jugorasa. Z njim je odpotoval v Švico tudi tajnik ministrstva za socialno politiko Ostojić.

V ZNAMENJU NOVIH ODNOŠAJEV

Z letalom italijanske družbe "Ala Littoria" se je odpeljal 7 junija popoldne v Rim zemunski trgovec Jeremić. Tam bo zaprosil za sprejem pri predsedniku italijanske vlade Mussoliniju, da se mu osebno zahvali za ozdravitev svoje hčerke. Hčerko tega zemunskega trgovca, ki je imela enako bolezen kot Mussolinijeva hčerka, je italijanski ministrski predsednik povabil v Italijo, da se tam pozdravi. Poslal jo je v enega najboljših italijanskih zdravilišč za otroške bolezni. Jeremičeva hčerka je v tem sanatoriju kmalu ozdravela.

USTANOVITEV OKROŽNEGA SODIŠČA V MURSKI SOBOTI

1. junija so v Murski Soboti slovesno proslavili ustanovitev novega okrožnega sodišča. Vsi krogi so s to pridobitvijo Murske Sobote zelo zadovoljni, najbolj pa ljudstvo, ki mu je s tem odvzeto breme dolgih poti v Maribor.

Veliki zavod
"RAMOS MEJIA"
Venereas

ANALIZE urina brezplačno. Analize krvi. Popolno moderno zdravljenje.
SIFILIS v vseh oblikah. Popolno zdravljenje na podlagi krvne analize (914)
KOŽA: Kronični izpahi, mozoljčki. Izpadanje las. **Ultravioletni žarki.**
ZLATO ŽILO: zdravimo brez brez operacije in bolečin.
SPOLNA ŠIBKOST: Hitra regeneracija po prof. Cicarelliju.
ŽIVČNE BOLEZNI: Nevrastenija, izguba spomina in šibkost.
REVMATIZEM: kila, nadua, gota. **Šibkost srca**, zdravimo po modernem nemškem načinu.
PLJUČA: Kašelj, šibka pljuča.
ŽELODEC: upadel, razširjeni, kisline, težka prebava, bruanje, rane.
ČREVA: colitis, razširjenje, kronična zapeka.
GRLO, NOS, UŠESA, vnetje, polipi: brez operacije in bolečin.
POPOLNO OZDRAVLJENJE $ 30.— PLAČEVANJE PO $ 5.— NA TEDEN
Naš zavod s svojimi modernimi napravami in z izvrstnimi SPECIJALISTI je edini te vrste v Argentini. — Lečenje zajamčeno. — Ugodno tedensko in mesečno plačevanje. OD 9—12 OB NEDELJAH OD 8—12

Rivadavia 3070
PLAZA ONCE

FOTOGRAFIJA
"LA MODERNA"
Edina in najbolj poznana fotografija v slovenski koloniji
Sporočam slovenski naselbini, da bom ob priliki 25 letnice moje fotografske obrti, vse preuredil ter razstavil moje delo, kjer se bo lahko vsak prepričal o mojih neprekosljivih izdelkih.
VELIK POPUST PRI FOTOGRAFIRANJU
Ne pozabite
FOTO "LA MODERNA"
S. SASLAVSKY
Av. SAN MARTIN 2579
Telefon: 59-0522 - Bs. Aires

Ruska klinika
za vse bolezni
Za venerične bolezni, spolne bolezni, bolezni krvi, splošno slabost razpolaga klinika s posebnim konzultorijem, kateri se nahaja pod vodstvom poznanega specialista za navedene bolezni
Dra. A. IZAGUIRRE-a.
Razpolaga z 10 specializiranimi zdravniki za razne bolezni
Imamo zdravnike specialiste za bolezni na pljučah, obistih, jetrah, želodcu, živčevju itd.
Za bolnike iz notranjosti imamo rezervirane sobe (kakor za ženske, tako tudi za moške) s posteljami.
Cena od 1 $ dale dnevno.
Dajemo nasvete pismenim potom, za mali honorar.
Zdravniški pregled za vsakovrstne bolezni $ 3.—
Ordiniramo: od 9—12 i 15—21.
V nedeljah in praznikih od 9—12.
GOVORI SE SLOVENSKI
Suipacha 28

Frančišek Hušpaur
DIPLOMIRANI LEKARNAR IN KEMIČAR

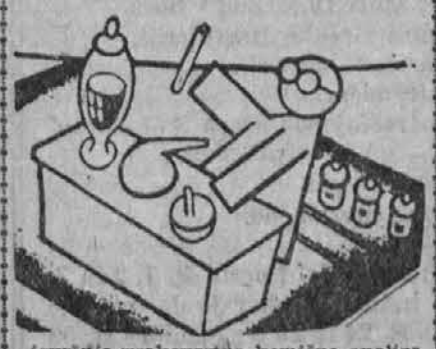

izvršuje vsakovrstne kemične analize po zelo nizkih cenah, svojim starim klijentom pa popolnoma brezplačno. Odjemalcem iz notranjosti dežele pošilja analize potom pošte. Prepričajte se o svojem zdravju, analizirajte si kri in orino!
FACUNDO QUIROGA 1441
DOCK SUD

ZA OBLEKE, POVRŠNIKE
MODAS "JUSTA"
Klobuke in fantazije.
Slovenkam 10 % popusta
KUKANJA y PRINČIČ
Av. SAN MARTIN 1854
U. T. 59-4995
BUENOS AIRES

Pozor Rojaki!
Sporočam, da sem se preselil iz ulice Morlote 239 v ulico
TINOGASTA 5231,
Villa Devoto,
kjer bom odslej izvrševal mojo krojaško obrt.
Kakor doslej, bom tudi v bodoče nudil prvovrstno postrežbo po zelo zmernih cenah, v čemer naj se vsak sam prepriča.
Vljudno se priporoča
Ciril Podgornik

Ustoličenje novega reis el uleme

.. Ustoličenje novega verskega poglavarja jugoslovanskih muslimanov 9 junija je bilo zelo svečano. Vse mesto je bilo slavnostno razsvetljeno, z vseh džamij in številnih drugih poslopij pa so visele zastave. V Sarajevo se je pripeljalo k ustoličenju novega reis el uleme dr. Fehima Spahe, kakor poročajo, okoli 25.000 ljudi. Od ministrov so bili tam pravosodni minister dr. Simonović, prometni minister dr. Mehmed Spaho in minister brez listnice Džafer Kulenović. Svečanosti se je udeležil tudi kraljev zastopnik general Bulić. Obred ustoličenja seje začel s tem, da je zastopnik vlade dr. Simonović prebral ukaz o imenovanju dr. Fehima Spahe za novega pglavarja muslimanov. Ob tej priliki je imel dr. Fehim Spaho tudi krajši nagovor na zbrane množice. Slovesnost se je končala s čestitkami, ki so jih novemu muslimanskemu poglavarju izrekli najprej kraljev zastopnik, za njim pa člani vlade in nekateri drugi odlični predstavniki. Končno je sledila gostija, ki se je udeležilo okoli 250 zastopnikov.

SLOVENEC BO DIRIGIRAL NA FESTIVALU HRVAŠKIH PEVSKIH DRUŠTEV

Prvi festival hrvaških pevskih društev bo oktobra, tako je bilo sklenjeno na snočnji seji pevovodij hrvaške pevske župe "Hektorović". Na tem sestanku so zbrali za župnega pevovodjo talentiranega slovenskega dirigenta g. Simonitija, ki je zdaj pevovodja splitskega zbora "Tomislav". S tem so hrvaški pevovodje izkazali mlademu slovenskemu dirigentu Simonitiju veliko priznanje in povedali, da se tudi oni strinjajo z zelo laskavo kritiko, ki jo je o g. Simonitiju napisal pred nedavnim priznani komponist Papandopulo. Na velikem hrvaškem glasbenem festivalu meseca oktobra bo nastopilo okoli 300 hrvaških pevskih zborov.

NOVO POŠTNO RAVNATELJSTVO

Odobrena je ustanovitev poštnega ravanteljstva za vrbasko banovino s sedežem v Banja Luki. Ta odlok je izdalo poštno ministrstvo na podlagi dopolnila v finančnem zakonu. V delokrog tega poštnega ravnateljstva bo spadalo vse področje vrbaske banovine, ki je dozdaj pripadalo splitskemu poštnemu ravnateljstvu. Zaradi ustanovitve poštnega ravnateljstva v Banja Luki bo to mesto dobilo novih 40—50 uradnikov.

MEDNARODNE TEKME JADRNIC V DALMACIJI

Velike mednarodne tekme jadrnic bodo julija meseca letos na našem Jadranu. Zaradi določitve sporeda tekmovanj je prispel te dni v Split vodja italijanske Jadranske zveze Carlo Strena. Teh tekem jadrnic se bodo udeležili poleg naših tudi Italijani, Nemci, Čehi, Angleži in Belgijci. Italijanske jadrnice bosta od Trsta do Splita spremljali dve italijanski vojni ladji.

POKOPALIŠČE IZ RIMSKE DOBE

Večje pokopališče iz rimske dobe so odkrili na polotoku Pelješcu blizu Dubrovnika, ko so tam kopali temelje za neki nov hotel. Našli so precej nagrobnih spomenikov, pod katerimi so pa grobovi, v katerih so bili razni starinski predmeti, ki kažejo, da je pokopališče še iz rimske dobe.

1000 LET STARO JAJCE

Z izpokapavnjem starodavnih grobov v Glavičanih v Dalmaciji še vedno nadaljujejo. Dozdaj so že odkopali okoli 100 grobov, v katerih so našli najrazličnejše dragocenosti iz starodavne dobe. V grobu, kjer je bil pokopan mlajši človek, so našli tudi jajce, za katero pravijo, da je staro najmanj 1000 let. Jajčna lupina je še zelo dobro ohranjena.

Podobno jajce so našli tudi pri izkopavanju starinskih grobov v Kaštel Sučurcu pred nekaj leti.

Nov jugoslovansko-nemški trgovinski dogovor

Novi trgovinski razgovori z razpo prikljuqitvi k Nemčiji začeti tudi širjeno Nemčijo so se morali takoj z našo državo. Ti razgovori naj bi razširili dosedanji jugoslovansko-nemški trgovinski sporazum na pokrajino bivše Avstrije. Razgovori so zdaj končani in novi jugoslovansko-nemški trgovinski dogovor je bil podpisan v Berlinu 4. junija t. l. Imena Avstrije za jugoslovansko-nemško trgovino ni več. Gospodarsko sodelovanje Jugoslavije z Veliko Nemčijo je postavljeno na enotno podlago. Za odnošaje, ki so nastali po priključitvi Avstrije k Nemčiji, veljajo posebno povoljni pogoji. V zvezi s tem je urejen tudi tujski promet ter finančne obveznosti blagovnega prometa. Določbe dosedanjega obmejnega prometa ostanejo tudi v bodoče v veljavi Mesto dosedanje veterinarske konvencije z Avstrijo, ki je bila izdelana pred 12 leti, pod čisto drugačnimi okolnostmi, naj bi bila zdaj sklenjena nova, razširjena konvencija. Nekatere odredbe stopijo v veljavo šele tedaj, ko bo Nemčija uredila svoje gospodarske odnošaje z vsemi ostalimi zainteresiranimi državami, kar se bo po vsej priliki zgodilo 1. januarja 1938. Dejstvo, da sta Jugoslavija in Nemčija danes neposredni sosedi, mora samo ugodno vplivati na nadljnji razvoj medsebojnih gospodarskih zvez.

USTANOVITEV ZAVODA ZA DRŽAVNO OBRAMBO

Uredba o zavodu za državno obrambo je bila objavljena včeraj. Zavod bo ustanovljen pri inspekciji za državno obrambo in je njegova naloga, da daje vojnemu ministrstvu strokovno mnenje o vseh vprašanjih, ki so v zvezi s pripravljenostjo naše vojske za primer vojne. Ta nova ustanova bo imela večje število oddelkov in pododdelkov. Člani bodo redni in dopisni in jih imenuje kralj na predlog vojnega ministra iz vrst znanstvenikov in gospodarstvenikov. Vsi redni člani morajo stanovati v Beogradu, dopisni pa lahko tudi drugod.

Uredba o narodnih parkih

Uredbo o narodnih parkih je izdal ministrski svet na predlog ministra za gozdove in rudnike. Za narodni park se po tej uredbi lahko proglasi vsaka pokrajina s posebno naravno lepoto, ali če ima znanstveno ali zgodovinsko važnost ali pa pogoje, da služi uživanju narave ali razvoju turizma. Odlok za proglasitev kakega kraja za narodni park izda ministrski svet na predlog ministra za gozdove in rudnike v soglasju z gradbenim, finančnim in trgovinskim ministrom. si narodni parki so pod posebno državno zaščito in bo v njih prepovedano graditi poslopja, ceste in podobno brez odobritve banske uprave. Narodne parke bodo nadzorovali posebni oddelki za gozdove in rudnike pri banskih upravah, vrhovno nadzorstvo pa bo imelo ministrstvo. Pri banskih upravah bodo ustanovljeni posebni odbori strokovnjakov za zaščito narave. Za vse prestopke proti predpisom te uredbe so vpeljane tudi posebne kazni od 1500 do 10.000 din.

TRI NOVE TOVARNE CELULOZE

Pogajanja za zgraditev treh novih tovarn celuloze so se začela v Beogradu. Ena teh treh tovarn naj bi se zgradila v Sloveniji, druga v Gorskem Kotaru, tretja pa v Bosni. Pred nedavnim so ukinili vsak izvoz celuloze iz bivše Avstrije in se je zaradi tega pojavila nujna potreba po zgraditvi novih tovarn za celulozo. Posebno velika potreba po celulozi je zlasti tudi v Italiji in Franciji.

GRADITEV VODOVODA V DALMACIJI

Za 33 vasi šibeniškega in kninskega okraja že več časa grade vodovod. Dela zelo lepo napredujejo in domnevajo, da bodo končana vsaj do leta 1940. Največja težava je seveda spet denar. Vendar imajo pri graditvi omenjenega vodovoda s krediti še precej sreče. Prav pred kratkim je bila odobrena nova vsota 1,800.000 din za položitev vodovodnih cevi od Midema do železniške postaje Perković-Slivno. Celotni kredit, ki je za ta dela na razpolago, znaša 4 milij. din, dalje bodo porabili 1 milij. din. za ureditev cest in odkup zemljišča. Vsa dela bodo stala okoli 22 milij. din, porabili pa so dozdaj za cevi in izkopavanje 14 milij. din.

NOVO LIVARNO BODO ZGRADILI V SISKU

Železno livarno bodo še letos začeli graditi v Sisku. Poleg livarne bo stala tudi topilnica, visoka peč, velike stanovanjske hiše in razna skladišča. Takoj, ko bo livarna dograjena, bo zaposlenih okoli 100 delavcev.

SPLIT DOBI NOVO BANSKO PALAČO

Novo reprezentativno palačo banske uprave bodo zgradili v Splitu. Začasa svojega zadnjega bivanja v Splitu je imel predsednik vlade dr. M. Stojadinović konferenco s predstavniki splitske banske uprave glede graditve nove banske palače. Tedaj je tudi obljubil vso svojo pomoč, da dobi mesto Split reprezentativno palačo banske uprave, kjer naj bi bile v bodoče tudi vse mednarodne konference. Obljubil je tudi, da bo v kratkem poslal strokovnjake v Split, da na kraju samem prouče vprašanje graditve te palače. In je res prišel iz Beograda s tem namenom dr. Aleksander Gjorgjević, ki je že imel sestanek s tamkajšnjim banom in nekaterimi drugimi vplivnimi osebnostmi. Ob tej priliki proučujejo tudi vprašanje zgraditve nove palače Državne hipotekarne banke. Med palačo banskwe uprave in Drž. hip. banko naj bi bila zgrajena v slogu stare dalmatinske hiše banova rezidenca.

GORIŠKI NADŠKOF JE ZADOVOLJEN Z IMENOVANJEM SANTINA

Tržaški "Piccolo" je poročal, da je goriški nadškof sklenil organizirati romanje duhovščine in vernikov v Rim v zahvalo, ker je bil Anton Santin, bivši reški škof, imenovan za tržaškega škofa. Romanja bi se udeležili duhovniki in verniki iz goriške in tržaško-koprsske škofije. Potovali bodo 27. junija in ostali v Rimu tri dni. Tretji dan bodo sprejeti pri sv. Očetu, ki se mu bodo zahvalili za imenovanje škofa Santina.

IZ MATULJ

V Matuljah pri Opatiji bodo zgradili velik vodovod in pa šolo. Občinska uprava je v ta namen sklenila najeti večje posojilo pri reški hranilnici in še pri nekem drugem denarnem zavodu. Obe posojili je reški pokrajinski odbor dovolil. Višina obeh posojil ni znana.

Expreso "Gorizia"

FRANC LOJK
Calle VILLAROEL 1476
U. T. 54 Darwin 5172 in 2094

Izredna ponudba
za jugoslovansko kolonijo
CASA JAIME.
OPREMA ZA
LIVING-ROOM
tapecirana s klobučevino
$ 85.-
Avda. SAN MARTIN 2700
(V sredini kvadre)
U. T. 59 - 0504

Naznanjam da sem otvoril vsem znano
GOSTILNO
'Gruta de Postumia'
kjer boste v vseh ozirih dobro postreženi z dobro domačo hrano in dobrim vinom.
Cene zmerne.
Priporoča se cenj. rojakom
IVAN GAŠPARIŠIČ
Av. Alcorta 2363 Bs. Aires

KROJAČNICA
"GORICA"

Hočete biti dobro in elegantno oblečeni
Pridite v krojačnico "Gorico", kjer boste vedno dobro postreženi.
FRANC LEBAN
Ul. WARNES 2191
(Nasproti postaje Paternal.)

ZALOGA DOBREGA VINA
Franc Kurinčič
Kadar imaš ohcet; krst; obisk in sploh kadar rabiš vino; obišči ali pokliči na telefon Kurinčiča, ki ti bo nemudoma ugodil in na dom postregel s prav dobrim vinom, saj ga imam v zalogi 25 vrst.
— Ne pozabi GARAY 3910 —
telefon 61-5384
BUENOS AIRES

RESTAURANT
RECREO
"EL CAÑON"
Izvrstna domača hrana, prvovrstno pivo in vino. — Prostori z vrtom, pripravni za svadbe. — Krogljišče.
Postrežba točna.
Se priporoča lastnik
PETER BASSANESE
JUAN B. ALBERDI y Gral.
PAZ — Buenos Aires

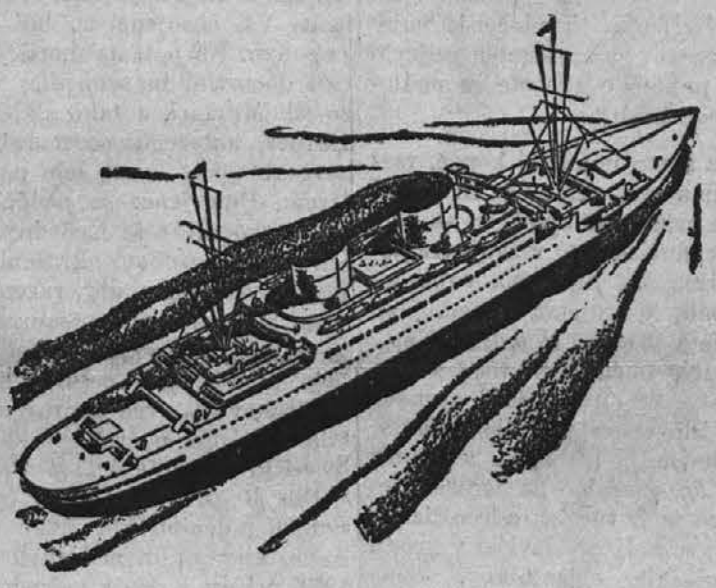

DENARNE POŠILJKE
V JUGOSLAVIJO IN ITALIJO

Jugoslovanom, ki se nahajajo v Argentini, je prikladen naš način nakazovanja denarja v Jugoslavijo ali Italijo, ker je odposlana vsota izplačana v gotovini na prejemnikovem domu brez kakih stroškov ali odbitkov in s povratnim potrdilom.

Naš JUGOSLOVANSKI ODDELEK vodijo jugoslovanski uradniki in je odprt od 9 do 18 ure. Ob sobotah pa od 8.30 do 11. Ako želite poslati denar v domovino obrnite se nanj za pojasnila brez kakšnih obvez. Istotako tudi za vloženje denarja v hranilnico ter za nabavo voznih ladijskih listov za prihod in odhod v Jugoslavijo ali Italijo.

THE FIRST NATIONAL
BANK OF BOSTON
FLORIDA 99 — Bmé. MITRE 562
PUEYRREDON 175
Avda. Gral. Mitre 301 (Avellaneda), Córdoba 1223 (Rosario)

POVERJENJE — VLJUDNOST — SIGURNOST — BRZINA

JUDENBURG 1918

Ljubljana, maja.

V avstro-ogrski monarhiji, ki je bila strašen polip v duhovnem, socialnem in nacionalnem pogledu, kakršnega si današnji, v svobodni državi živeči rod težko predstavlja, je bil naš človek z vsemi silami vzgajan za podložnika tujega gospostva. Vse sile so bile v tem pogledu na delu, a vendar je tudi naš rod nekajkrat dokazal, da njegova kri ni voda. Prepričevalen tak dokaz je bil pred 20 leti v Judenburgu, ki je s svojo garnizijo zalagal Doberdob — slovenskih fantov grob, vedno z novimi žrtvami. Po govorici nekdanjega avstrijskega militarizma rečeno, je bil Judenburg magazin za doberdobski grob. Kader 17. pešpolka je bil leta 1915. iz Ljubljane premeščen najprej v Ptuj, potem pa v Judenburg. Staro nemško štajersko mesto je kmalu preuredilo svoje življenje v znamenju značaja in trpljenja naših Janezov. Kader polka je bil s 3. in 4. stotnijo nastanjen v barakah nasproti pokopališča, druga stotnija je bila nastanjena v vojašnici, prva v Schaeferhube, v šoli v Gosposki ulici pa je bila nadomestna stotnija. Poleg 4. stotnije so bili nastanjeni tudi enoletniki, med katerimi je bilo mnogo slovenskih intelektualcev. V barakah kranjskih Janezov so se odigravale najhujše orgije avstrijskega militaarizma. Naše ljudi so pestili divjaki-sadisti in najhujši zarotniki proti človeškemu dostojanstvu. Zaradi tega je žrtve po vojaških barakah in naposled tudi prebivalstvo samo prevzela nekakšna mržnja do življenja. Trpinčenje vojakov Slovencev je meščanom najzgovorneje predočilo grozote in podlosti vojnega nasilja.

Vse na svetu ima svoj konec, vsaka sila ima svoj vrhunec in proti vsakemu nasilju so upori, in — bolj ko so tvegani, bolj so v svoji tragičnosti učinkoviti. Svetovna vojna se je nagibala k svojemu koncu. Na pomlad leta 1918. so avstrijski Nemci prav živo občutili pretečo veliko nevarnost. Že davno tleča nezadovoljnost Slovencev pod absolutističnim režimom je prihajala v raznih oblikah do energičnega izraza. Pojavljal pa se je tudi zaradi sadizma, ki se je vse bolj uveljavljal v krogu onih vojaških oblastnikov, ki so množice metali v žrelo fronte, sebe pa z neprimerno vnemo pri tem divjaškem delu delali za nenadomestljive in pred fronto varne, najočitnejši znak skorajšnjega konca — razkroj armade.

Daleč za strelskimi jarki so se pri pogledu na divjanje sadistov uveljavljala nova gesla: njim na čelu samoodločba narodov, narodna in socialna pravičnost, čut človečanstva. Upor kranjskih Janezov v Judenburgu je bil izraz vseh teh stremljenj. Bil je to upor proti krivicam in trpljenju, protest proti vojni ter odločna zahteva miru in svobode. 17. pehotni polk se je ponašal z nazivom "železnega regimenta". Ta vzdevek je dobil zaradi tega, ker so slovenski fantje vse tegobe in grozote vojne hrabro prenašali v največji slogi, kjer so krvaveli in umirali kakor Špartanci samo zaradi tega, ker je njihov polk predstavljal slovensko občestvo. Podložniška vzgoja je seveda tudi učinkovala, a naposled je le prišla naša kri iz dobe "stare pravde" do svojega učinka.

Že vso pomlad leta 1918 je dolgo tlelo in se pripravljalo. Pojavljali so se sem in tja majhni, a značilni znaki nezadovoljstva in upornosti. Nihče ni vedel, kje in od kod. V ozadju pa je bil načrt narejen, vse je bilo dogovorjeno. Ko so odpravljali 41. maršbataljon na italijansko fronto, je v nedeljo ponoči 12. maja leta 1918. izbruhnilo. Ob 10. zvečer so padli prvi streli. Trobentač je zatrobil "alarm". Začelo se je tekanje moštva in oficirjev z nabitimi puškami in samokresi. Z viharnimi klici "Živio! Z nami na svobodo!" so uporniki zasedli vojašnico. Sestradani vojaki so razbijali barake, skladišča in kantino. Nobena sila jih ni mogla več zadržati. Glavni vodja upornikov je bil korporal Anton Hafner, ki je ukazal zasesti mesto na raznih točkah. Namen upornikov je bil, da bi korakali na Koroško in Spodnje Štajersko, kjer bi se združili z ostalimi slovenskimi polki in napravili konec strašnemu klanju.

Vojaška oblast pa je s takimi upori seveda računala in proti njim je imela propravljene zanesljive neslovanske polke. Že naslednji dan je prišlo madžarsko vojaštvo iz Brucka, nemško pa iz Celovca in Leobna. Premoč je bila trikratna — zavzeli so mesto. Takoj po zasedbi je bil proglašen preki sod. V torek 14. maja je prispelo izredno vojaško sodišče iz Gradca ter uvedlo mučno zasliševanje. Vojake so gonili kakor divjo zverjad. Krvava sodba: kot vodje upora so bili obsojeni na smrt Tone Hafner, Karol Možina, Joso Dautovič in Alojzij Štefanič. Dne 16. maja ob 14. je bila sodba izvršena. Vsi obsojenci so bili zgledno pogumni. Na poti na morišče so klicali domovini in svobodi. Streljali so jih Maržari, a tako slabo, da je Hafner, kateremu so morali s silo zavezati oči, umrl šele po šestem strelu. Umorjence so ponoči na tihem pokopali, a že naslednji dan so bili njihovi grobovi okrašeni s cvetjem in ves Judenburg, razen oblastnikov, je častil njih spomin. Dva dni pozneje, na binkoštno soboto, sta bila ustreljena še četovodja Rogelj in Grahovina, več upornikov pa je bilo obsojenih na ječo, iz katere jih je rešilo osvobojenje.

Dne 2. junija 1923. so pripeljali trupla judenburških žrtev v Ljubljano, kjer so jih prihodnji dan položili pri Sv. Križu k večnemu počitku. Pogreb se je razvil v triumfalno pot in vznešeno narodno manifestacijo. Na pokopališču pri Sv. Križu imajo judenburške žrtve svoj spomenik in vsi, ki greste mimo, sklonite glavo ter počastite spomin slovenskih mučenikov za svobodo in mir! V Judenburgu pa počiva še lepo število naših žrtev avstrijske soldateske. Leta 1935, po Vseh svetih, jim je bila posvečena lepa spominska kapelica. Posvetitvi spominske kapelice so prisostvovali mnogi rojaki, ki so prineslo na skupni grob mrtvih bratov prgišča domače zemlje iz raznih krajev domovine, zbrane v kameniti žari, v katero je vrezano posvetilo naše ljubezni. Spesnil ga je Oton Župančič takole:

Nepozabljenim
bratom ljubljenim,
ki v tujini spe —
v večno svet spomin
njih tovariši.

Zdaj ob 20-letnici junaškega upora in žrtvovanja naših rojakov v Judenburgu ne smemo pa pozabiti, kajti oni so prispevali dragocen delež k naši nacionalni svobodi in državni samostojnosti

Vid Ambrožič,
četovodja bivšega 17. p. p.

PREKI SOD

Solnce zemljo pomlajéno
greje raz nebeški svod,
a nad našimi glavámi
plava preki sod.

Tam pod bregom, pod zelenim
trava pordečila je,
tam za zidom božje njive
zrasla pa gomila je.

Iz omreženih zre celic
mnog prepaden, bled obraz;
zunaj pa se v vsej krasoti
smeje maj — najlepši čas.

Judenburg, 16. 5. 1918.

ZANIMIVOSTI

Pred 225 milijoni let

Odprava, ki jo je opremilo Harwardovo vseučilišče, je na brazilski visoki planoti odkrila nahajališče ostankov predpotopnih živali. Nahajališče spada v triadno dobo in je po številu najdb najbogatejše, kar so jih odslej odkrili v Južni Ameriki.

Našli so pred vsem ostanke plazilcev, pri katerih so že doslej ugotovili 15 do danes neznanih vrst. Posebno pozornost je zbudila ogromna kuščarica z dolžino 2.50 metra, ki so ji učenjaki dali ime edafozaver. Ta žival je imela na hrbtu 60 cm visoko plavut in je morala živeti pred kakšnimi 225 milijoni leti. Bila je po vsej priliki predhodnica dinozavra.

Skoraj istočasno poročajo o novih najdbah ostankov mamuta na Vranglovem otoku. Tudi najnovejši mamut se je v tamkajšnjem večnem ledu in mrazu izvrstno ohranil. Bojijo se pa, da ga bo doletela, preden ga spravijo na varno, ista usoda kakor mamuta, ki so ga našli isto tam nekaj prej. Zavoljo nezadostne pazljivosti so psi, ki so vlekli sani, ponoči vdrli do živali, ki so jo bili z največjo težavo izkopali iz leda. Naslednje jutro so razskovalci našli samo še okostje, ki pa ni imelo tolikšne vrednosti kakor celotno ohranjeno truplo, kajti mamutova okostja so v polarnih krajih zelo pogosta.

POGOJNA KAZEN ZA PETELINA

Nenavadna sodna razprava na Angleškem

Nenavadno sodno razpravo so imeli v angleškem mestu Brightonu. Zavoljo neprestanega kaljenja miru se je moral "zagovarjati" Napoleon, krasen petelin, last sprevodnika cestne železnice Chicka. Sosedje g. Chicka so prišli k razpravi v velikem številu in so zahtevali, naj se petelin takoj usmrti, češ da kikirika na vso moč že pred 7. zjutraj in zbuja ljudi.

Chick je svojega ljubljenca branil z besedami, ki so segale do srca in tako je sodišče prvič v zgodovini angleške justice petelinu prisodilo samo pogojno kazen. Če bo Napoleon tudi v naslednjih štirih tednih zapel pred 7. zjutraj, bo to pomenilo njegovo smrt. Sprevodnik je obljubil, da bo dal petelina v poseben, temen zaboj, iz katerega ga bo spuščal šele ob tej jutranji uri. Petelin po izjavi izvendencev namreč ne bo pel, dokler mu ne bo mogoče iztegniti vratu.

PRAZNOVERJE UNIČUJE NOSOROGE

Uničevanje redke živali v zaščitenem ozemlju

Zaščiteno ozemlje Oedjoeng Koelon ob zapadni obali Jave je znano po svojem živalskem bogastvu. Tu dobiš še kakšnih 25 javanskih nosorogov, ki spadajo med zadnje svoje vrste na svetu. V nezaščitenih ozemljih so takšni nosorogi predani najhujšemu zasledovanju, in sicer zavoljo svojih rogov.

Bogati Kitajci plačujejo te rogove namreč dobesedno z zlatom, ker pripisuje stara kitajska prazna vera zdravilu iz njih čudovite pomlajevalne sposobnosti. Pred kratkim so holandske kolonialne oblasti ugotovile, da je neki okrajni glavar domačin svoj čin zlorabljal za to, da je na čelu tolpe domačih divjih lovcev po vseh pravilih organiziral lov na nosoroge v zaščitenem ozemlju. Sedaj se širijo spet govorice, da je nadaljnjih deset nosorogov postalo žrtev tega nezakonitega lova.

Uradni krogi te govorice sicer zavračajo, vendar pa so poostrili nadzorstvo v tem ozemlju in pomnožili število čuvajev. Ti dobe na razpolago tudi deset motornih čolnov, da bodo mogli divje lovce zasledovati tudi na morju. Oblasti mislijo nadalje kitajskim lekarnam v svojem področju prepovedati prodajo zdravil iz nosorogovih rogov.

Za kratek čas

Lesni trgovec

"S čim se pa ukvarjaš?"

"Lesni trgovec sem postal."

"Tako? Na drobno ali na debelo?"

"Za enkrat še na drobno. Po gostilnah prodajam zobotrebce."

*

Izgovor

Mati: "Verica, slišala sem, da si sinoči poljubila trgovčevega sina. Ali je to res?"

Verica: "Res, mamica, a začel je on..."

*

Kajenje prepovedano

V nekem hotelu imajo v podzemeljski garaži zelo opazen lepak z napisom: "Kajenje prepovedano! Mislite na strašni požar v hotelu 'Excelsiorju'!"

Neki dovtipnež je k tem besedam pripisal: "Ne pljuvajte po tleh! Mislite na vesoljni potop!"

*

Reklama

Prodajalec: Tu imam imenitno knjigo, ki bi jo moral vsakdo kupiti. Njen naslov je "Sto poti, kako si pridobim žensko".

Zakonec: Oglasil se bom drugič, ko boste imeli knjigo "Kako se ženske iznebim".

KADAR IŠČETE SLUŽBE
obrnite se na rojakinjo
Berto Cernič
DORREGO 1583 — Gs. Aires
U. T. 54 - 3588

KROJAČNICA MOZETIČ

Če si nameravaš kupiti novo obleko, pridi in oglej si vzorce in blago v moji krojačnici, za kar Ti gotovo ne bo žal, kajti imam vsakovrstnega blaga najnovejše mode. Blago trpežno in prvovrstno, delo pa po najnižji ceni. — Poleg tega imam v zalogi tudi srajce, klobuke ter sploh vse moške potrebščine po cenah kot jih ne dobiš nikjer drugje. — Pridi in prepričaj se sam!

OSORIO 5052 (Paternal) - Buenos Aires

AKO HOČETE BITI ZDRAVLJENI OD ODGOVORNEGA ZDRAVNIKA
zatecite se k
Dr. A. GODEL
AKUTNE, KRONIČNE BOLEZNI IN NJIH KOMPLIKACIJE, ZDRAVLJENJE PO FRANCOSKIH IN NEMŠKIH NAČINIH
KRVNE IN KOŽNE BOLEZNI
ZA SLOVENCE PRVI PREGLED BREZPLAČNO
Ženske bolezni, bolezni maternice, jajčnika, prostate in neredno perilo. — Specijalisti za pljučne, srčne, živčne in reumatične bolezni
ŽARKI X — DIATERMIA — ANALIZE
Sprejema se od 9 do 12 in od 15 do 21 ure.
GOVORI SE SLOVENSKO
CALLE CANGALLO 1542

ROJAKI
NE POMIŠLJAJTE DOLGO
Vporabite priliko
KROJAČNICA
"PRI ZVEZDI"
Vam nudi najboljše angleško blago (SUPERLAN)
Površnik, obleka
SAMO ZA $ 75.—
Hlače fantazija $ 8.—
STANISLAV MAURIČ
DONATO ALVAREZ 2059
pol kvadre od Av. San Martin — Bs. Aires

IZ CORDOBE V ROSARIO IN DOMOV...

NA OBISKU V "TRIGLAVU"

Noč se je že naredila, ko sem izstopil v Rosariju, da poiščem najprej sestre, ki so me sprejele ne le kot popotnika, temveč tudi kot bolnika. Ne vem, če je bila nevšečna vožnja z omnibusom ali pa crknjeno kljuse v obliki sandviča temu krivo, in je to nazadnje malo važno, ker važno je bilo le to, da me je grdo "ščipalo...". In sem se domislil Štuparjevega Mehceta, kateri je doma po našem dvorišču kako jutro tako milo tožil: "Tak ferdamjte me šiplje"... in je prosil "arenije". Saj veste kakšne so. In prav na take "arenije" sem se domislil tudi jaz, čeprav nisem nič mislil na to, da jih bodo dobre sestrice imele. In glej čudo. Pred nedavnim je dobila sestra Valerijana tako zdravilo prav naravnost od doma, gori izpod Brezij na Gorenjskem... In tako sem notranjo revolucijo v red spravil. Par kapelj domačega žganja, pa je bilo prav.

Potem sem stopil do gospoda konzula Rubeša, ki sem ga kljub pozni uri našel še vsega v delu. Nisva se še videla, pa me je sprejel kot starega znanca in me tako ljubeznjivo potem še spremil v "Triglav", edino naše društvo v Rosariju, če morda najdeva tudi tam kake rojake. Saj so prav tiste dneve pripravljali piknik za prihodnjo nedeljo, ker na preteklo nedeljo so ga radi nevšečnega vremena morali odgoditi.

Našel sem tam mnoge najbolj delavnih rojakov. Sigulina, Infiharja, Trudna, Ipavca, Graheka, ki se z vso dobro voljo prizadevajo, da bi kaj koristnega storili v prid slovenskemu dobremu imenu. Vzdržujejo dobre zveze s Čehi in nekaterimi drugimi slovanskimi društvi. Članov res ne šteje "Triglav" mnogo, kakih 50 jih bo, a simpatizantov imajo dovolj, ker najdeš v njihovih zapiskih dodobra popolen seznam naših rojakov v Rosariju in okolici. Na prireditvah se nabere do par sto ljudi. Svoj lokal ima Triglav v Corrientes 1652. Društvo ima tudi skromno knjižnico.

Tako sem se znašel med domačimi ljudmi in videl, kako požrtvovalno se trudijo z društvom. Videl pa tudi to, kako dobro pozna ljudi, gospod konzul, ki me je tako ljubeznjivo spremljal na tem nočnem sprehodu, ki ga je bilo šele pol 11 konec.

Drugo jutro, petek, sem si dopoldne najprej malo pogledal mesto in potem odhitel v San Lorenzo. Popoldne pa sem potrkal pri Čukovih na Paraguay 5471, v okrožju Saladillo, ki so doma iz Črnega vrha pod Idrijo.

V SALADILLO

Že včeraj smo vas čakali, tako me je sprejela gospa. Bila sem v centru pri sestrah, pa nič niso vedele še. No sedaj boste pa kar pri nas. Soba je gotova, postelja tudi, miza tudi. Kar naš gost boste.

In ti Jožek, ali si tudi ti kaj črnovrše? Ali si že cel kriožo!

Kar lepo po slovensko je znal odzdraviti mali Jožek, ki mu kar gladko slovenska beseda teče.

Ali bi me kaj spoznali, tako je vprašala žena Čukova? Jaz se vas še spominjam, a takrat so bili drugi časi, ko ste bili kot študent na občeti pri Gregorcu v Zadlogu, ko se je možila vaša sestrična! Jaz sem tudi iz Zadloga.

In čigava?

Rovtarjeva.

Da, da. Rovtarjeva Micka. Jaz sem zvedel pozneje, da je šla v Ameriko. Tako vidite. Kje se najdemo po 16 letih. In mož?

Saj menda veste, da nas je zadela nesreča, da mu je mašina odtrgala levo roko.

Da, to sem že zvedel preje. In kako je sedaj?

Nekaj časa je bilo zares hudo, a človek se na vse privadi in sedaj pravim, da bi nam le nič hujšega ne bilo nadalje.

Tako smo se malo pogovorili, kot znanci in celo sorodniki, ki so naši domovi le tri ure hoda narazen, a žal ločeni po državni meji.

Bomo se pa kaj več pozneje pomenili, ko pride še Jože. Sedaj mi boš pa ti Jožek pokazal do drugih naših ljudi, da jih obiščem.

Tamkaj je blizu skupaj precej slovenskih domov. Skromne hišice pač, ki so rastle v času brezposelnosti, ker je tudi tam precej naših rojakov zidarjev. Medsebojno so si tako pomogli in sedaj so pod lastno streho. Obiskal sem Gecove, Špilerjeve, Smrdeljeve, Vodopivčeve, Potočnikove... Ko bi solnce ne hitelo tako urno dalje! Pa bila je že trda noč in treba je bilo končati z obiski.

Jože je med tem prišel.

Ali se kaj poznava? me je povprašal.

Menda si Čukov iz Predgriž, torej sosed mojega materinega doma.

Da. Prav tako je res. In tudi v rodu si smo menda kaj. Saj dekliški primek materin je tudi Čuk...

Bodi ali ne žlahta, dober človek je več kot žlahta. Žlahta vemo da je kaj rada "raztrgana plahta". No pa pustimo te marnje, pa se kaj drugega pogovorimo.

Hiša je tvoja?

Moja. Še več kot moja, ker sem jo ne le plačal, temveč deloma tudi sam delal, mnogo zidarskega, kovaškega in mizarskega dela sem sam napravil.

In z eno roko?

Res čudno! Lahko se pohvali Jože Čuk, kajti z eno roko naredi marsikaj, česar mnogi z dvema ne znajo. Saj je bil preje kovač in mehanik, da ga mu ni bilo para in trden in žilav. Sama moč ga je bila. In le ta narava, tako močna in trdna, je zmogla v toliki nesreči, ko mu je mašina odtrgala roko, da ni na posledicah izkrvavljenja umrl. Saj mu je na niti viselo življenje osem dni. Sedaj dela z eno roko v isti tovarni.

Tako smo pomodrovali in sklenili, da naslednji dan poiščemo še druge rojake, posebno pa še moje bratrance, doma tudi iz Črnega vrha, ki jih je potreba tudi pognala v Ameriko. Minilo je že čez deset let, odkar smo se zadnjič videli in radi vedne nestalnosti življenja v tej deželi je mnogokrat kaj težavno koga najti.

Kako bo pogledal Pahovčev Janez in sestra Kristina, ki po vsej verjetnosti nista dobila mojega sporočila, da pridem.

No. To bomo videli jutri. Za nocoj pa lahko noč.

V SELU "SLADKOSTI"

Drugo jutro sem že na vse zgodaj hitel v mesto, kjer sem imel mašo in nato hitel, da obiščem še druge rojake. Našel sem Ferletiča, ki ima na ulici Maipú trgovino, oglasil se pri Brišarju, ki je rosarijski slovenski "adresar", a ga žal nisem dobil doma, poiskal krojača Kastelca, ki je sedaj predsednik "Triglava" in ob enem z njim sem našel tudi Lovrenca Penkota in njihove družine in še več drugih rojakov, doma tam od Postojne. Ko bi človek imel vsaj dva dni več časa, da bi obiskal še drugod, a kaj hočem! Vsaj v Barrio de las Delicias moram, da vidim, kaj more biti doli tako privlačnega, da se je tamkaj nabralo toliko naših ljudi....

Kdor ve, kako se tukaj opeka dela, že ve, kake so tiste "sladkosti", med katerimi živijo naši opekarji. Trdo delo in skrb je tista stvar in še kaka bolezen, ki se rada pritepe nepoklicana. Vse te stvari, poslajene s parfumom konjskega gnoja, katerega za izdelovanje opeke potrebujejo, to so sladkosti, ki obdajajo prebivalce onega predmestja, ki se imenuje "Las Delicias". Tako mi je povedal Štefan Žigon in me še poprosil, če bi mu preskrbel Knajpovega domačega zdravnika, ki pogosto prav pride v hiši, kjer je več oseb, in koder je toliko komarjev, ki človeku življenje grene.

Tako sva z Jožefom Čukom tekala, pa še to smolo sva imela, da nama je vedno izpred nosa pobegnil omnibus ali tramvaj, tako da sva morala kar teči, ker taksija tam okrog zlepa ne najdeš.

Sem upal, da bomo sedli in lepo v miru pokramljali, s Čukom Janezom in Kristino, pa se je čas tako stisnil, da smo nazadnje morali biti kratki. Take volje sta bila oba, da bi me kar oštela, kako in kod hodim, da se tako pozno oglasim. Pa je že tako, da "kar je, je". Da se le živi in zdravi spet po tolikem času vidimo spet srečno. Hm. Pa sem videl, da imam že tudi tukaj takega, ki mi bo "stric" rekel, kadar bo govoriti dobro znal. Sedaj je pa Kristinin sinček še majhen zato ni čudno, če se mu je zdelo najbolj varno za materinim krilom.

Tako sem moral že kar pohiteti, kajti ob 6 uri odide vlak, ki me ne bo čakal in prav malo, pa bi res odšel brez mene. Pa se to le ni zgodilo in sem se srečno vrnil spet v Buenos Aires 2. aprila ob 1 uri zvečer, prav vesel in hvaležen dragim rojakom, ki so me tako ljubeznjivo sprejemali, da bom še kdaj rad pohitel mednje, če bo to le kako mogoče.

Hladnik Janez

RESTAURANT - CERVECERIA
"MONFERRATO"
Prenočišče za družine in potnike. Domača hrana ob vseh urah.
Izvrstna tuja in domača vina.
Priporočata se vsem slovenskim rojakom
VUGA & SREBRNIČ
LEANDRO N. ALEM 1862
U. T. 41 - 2771. - Buenos Aires
(Štiri kvadre od postaje Retiro)

Novootvorjeni
RESTAURANT
"Trst"
Z lepimi zračnimi prostori, veliko zalogo prvovrstnih vin, domača hrana.
Cenj. rojakom se priporočata brata
GOMIZEL in BIZJAK
Calle Blandenguez 2447
Barrancas Belgrano, Bs. Aires

ZOBOZDRAVNIKA
DRA. SAMOILOVIĆ
de Falicov in
DR. FELIKS FALICOV
Sprejemata od 10 do 12 in od 15—20 ure.
DONATO ALVAREZ 2181
U. T. 59 - 1723

ZA PERAMUS IN POVRŠNIKE
dobite najboljšo postrežbo
— v —
Krojačnici
LEOPOLD UŠAJ

GARMENDIA 4947
Paternal — Buenos Aires

ZGODOVINSKI ROMAN

Caričin ljubljenec

Nadaljevanje 94

— Gre torej za vašega družabnika? — se nasmeje jetniški paznik. Pugačev, poslušajte, mi bomo že našli — —

Jetniški paznik naenkrat umolkne. Pogledal je na hodnik, kjer sta se pojavila dva človeka.

Prišleca sta bila duhovnika.

Ogrnjena sta bila v široke plašče, kapuce pa sta imela potisnjene globoko na oči.

— Pugačev, če se ne motim, boste dobili obisk — zašepeče paznik obsojencu. — Vseeno sta prišla duhovnika, da bosta molila za vašo dušo.

V tem trenutku se zasliši glas častnika, ki je imel službo:

Častitih očetov ne smem pustiti k uporniku Pugačevu, ker nimam za to dovoljenja. —

— Ali vam to zadošča? — vpraša eden izmed duhovnikov in pomoli častniku pismo.

Ko je častnik pogledal pismo, se spoštljivo prikloni in reče ponižno:

— Lastnoročno pismo Njenega Veličanstva carice? — Pobožna brata, izvolita vstopiti! —

Častnik da pazniku neko znamenje in paznik odpelje oba duhovnika k Pugačevi celici.

82. POGLAVJE

Strašna obtožba.

Ko sta oba duhovnika stopila v Pugačevo celico, ni obsojenec niti dvignil glave. Zdelo se je, da mu ta obisk ni bil prav nič dobrodošel.

Večji duhovnik je dal pazniku znak, da bi odšel. Ko pa je starec omahoval, mu je zaklical:

— Sinko, odidi in se ne vrni prej, dokler te ne pokličeva!

—Prečitaj to pismo, ki ga je carica sama napisala in ki zapoveduje vsakomur v Petropavlovski trdnjavi, da nas uboga!

Tudi sedaj je pismo pokazalo svojo moč. Kakor je prej straža takoj spremenila svoje obnašanje napram menihoma, tako ju je tudi sivi paznik takoj ubogal.

Starec se spoštljivo prikloni in odide.

Ko je paznik odšel, stopi večji izmed duhovnikov k mreži Pugačeve celice in zakliče obema vojakoma, ki sta stražila pred njo:

— Odidita odtod in se vrnita šele takrat, ko bova midva odšla! Dokler se nahajava v obsojenčevi celici, ne sme priti nihče v bližino! Taka je želja naše mogočne carice! To je njeno povelje! —

Vojaka sta ubogala in kmalu je bila podzemska temnica Petropav-

Pugačev pa svojih gostov sploh ni lovske trdnjave popolnoma prazna. pogledal. Sedel je povešene glave in premišljeval.

Sedaj ga je nekdo prijel za ramo, ko pa je Pugačev dvignil glavo, je zagledal večjega meniha, dočim je manjši ostal v ozadju čelice.

— Jemilijan Pugačev! — vzklikne večji, — prišla sva, da bi s teboj govorila! —

Pugačev pa zmaje kljubovalno z glavo.

— Častita očeta, ne potrebujem Vaju — zakliče kozak iz stepe, — lahko odideta. Obsojen sem na smrt in vem, da me bodo usmrtili, ko bo prva zarja pozlatila obzor! Carica me je obsodila! Prav je storila, saj sem se ji uprl! Moje poslanstvo je propadlo! Izgubil sem, sedaj pa moram plačati! To je vse v redu in jaz se prav nič ne pritožujem. —

— Pugačev, poslušaj —, odvrne menih, — Ti vendar ne veš, s kom govoriš. Poglej naju! —

V tem trenutku stopi k Pugačevu manjši in mlajši menih. Ko je menih potegnil kapuco z glave, je Pugačev zavpil.

— Veš-li kdo sva? — vpraša Pugačeva starejši menih.

Pugačev pa je obstal, kakor okamenel. Beseda mu je obtičala v grlu. Buljil je v mlajšega meniha, kakor v kakšno nadnaravno bitje.

— Katarina! —

— Pri Bogu, to je carica Katarina!! —

— Da, jaz sem, zakliče carica in brez bojazni stopi k Pugačevu, ki bi kljub svojim težkim okovom najrajše planil nanjo in jo zadavil.

— Pugačev, prišla sem —, nadaljuje Katarina, — ker bi mi rad zaupal neko veliko skrivnost. Vidiš tvoja carica se ni obotavljala priti v tvojo celico. V moji carevini ne sme biti nikogar, ki bi ga ne hotela poslušati, če je to njegova želja. —

Pugačev je trepetal po vsem telesu.

— Grof Panin, — se obrne carica k svojemu spremljevalcu, — pojdite k železni mreži! Pazite, da naju ne bo nihče motil in da naju tudi nihče ne bo spoznal! —

Panin uboga takoj! Stopil je k omrežju in od časa do časa pogledoval carico in Pugačeva. Zdelo se je, da se boji za Katarino.

— Pugačev, sedaj sem tu —, zakliče carica obsojencu, — sedaj smeš govoriti! — Povej mi torej, kdo te je zapeljal, da si se mi uprl?

V Pugačevih očeh se je zasvetil demonski ogenj. Kozak iz stepe je Katarino kljubovalno motril.

— Vem, da bom moral umreti, — zakliče Pugačev. — Že mnogokrat sem gledal brez strahu smrti v oči.

V stepi sem bil že stotisočkrat v smrtni nevarnosti. Boril sem se z volkovi, — kljuboval sem kirgiškim puščicam in kopjem, — velika carica, ti veš tudi to, da se te nisem bal pred Orenburgom! —

— Ha, — ga prekine carica, nisem prišla, da bi poslušala zmagoslavno povest tvojega življenja. Mislila sem, da se je Pugačev skesal, da bi se mi rad izpovedal!

— Katarina, — odvrne kozak, — razdražiti te moram s temi besedami, da boš s tem večjim ogorčenjem slišala ime onega, ki je bil začetnik in ki je bil duša vsega! Zvedela boš, kdo je iz mene, ponosnega kozaka iz stepe, napravil sleparja!

— Mar res živi ta človek, ali pa ga je ustvarila samo tvoja domišljija? Mnogokrat se namreč pripeti da si na smrt obsojeni zločinci izmislijo karkoli, samo da za nekaj dni odgode usmrčenje.

Jemilijan Pugačev, jaz ti povem, da boš jutri umrl, če izdaš svojega sokrivca ali pa ne!

— Če torej misliš, da si boš podaljšal življenje za nekaj dni, vedi, da ti ne bo to prav nič pomagalo!

— Čemu naj bi še živel? — plane Pugačev in pogleda carici v oči. — Mar sem še pošten kozak?

— Ha! Moji bratje v stepi me sovražijo. Če bi se vrnil k njim, bi me ubili kakor psa. Sedaj vedo, da nisem car Peter III., da nisem to, za kar sem se izdajal. Sedaj vedo, da so prelivali svojo in kri svojega bližnjega samo za sleparja! — Življenje brez stepe pa ni zame življenje.

— Če pa bom jutri umrl, se mi bodo odprla rajska vrata, kjer me pričakuje moja draga Livija, moja cvetka iz stepe, ki sem jo tako zelo ljubil.

— Velika carica, ni moj namen, da bi te prevaral. Povedal ti bom vzrok, zakaj bi ti rad izdal svojo tajnost!

— Maščevati se hočem!

— Maščevati? Komu? —

— Maščevati se hočem človeku, ki me je pogubil. Maščevati se hočem onemu, ki mi je zašepetal strašne misli, ki me je nagovoril, da sem zapustil svoje lepo kozaško življenje in rekel svoji stepi zbogom, in mi pokazal pot k carskemu prestolu!

— Oh, nikdar nisem ničesar drugega mislil, kakor da bi bil svoboden kozak, ki bi svoje življenje srečno in mirno preživel s svojo drago Livijo.

— Pugačev, pri tem bi bil moral tudi ostati! — vzklikne carica, ki jo je ganilo Pugačevo pripovedovanje. — Ne bi se bil smel dati vragu v oblast, ko si si vendar lahko mislil, da te vrag ne bo napravil velikega moža, temveč kvečjemu zločinca!

— Carica, zapeljan sem bil! — vzklikne Pugačev in žalostno razširi roki, potem pa nadaljuje:

— Velika carica, jaz nisem bil slepar, bil sem osleparjen.

— Nekega dne mi je prišepetal oni človek, ne, ne, to ni bil človek, to je bil vrag, ki mi je zašepetal:

— Pugačev, ti si podoben Romanovim! Izdajaj se za carja, za moža carice Katarine. — Kar pa se je potem zgodilo, itak veš, velika carica! Tega mi ni treba pripovedovati! —

— Povej mi ime človeka, ki te je zapeljal, — mu zakliče carica. — Ali

SLOVENSKI LIST

List izdajata: SLOV. PROSVETNO DRUŠTVO in KONSORCIJ "NOVEGA LISTA"

ZLATKO BADEL

Calle Agüero 2151

U. T. 44 - 3317 BUENOS AIRES

VSAKEMU TRGOVCU, KI ŽELI SPOZNATI TA DVA ODLIČNA IN PRVORAZREDNA PROIZVODA, POŠLJEM VZOREC NA ZAHTEVO BREZPLAČNO

STARA

SLJIVOVICA

BADEL

UVOZENA IZ JUGOSLAVIJE V SODIH

PELINKOVEC

BADEL

PRIDELAN V BUENOS AIRESU IZ PRVORAZREDNIH PRVIN, KI SE UVAŽAJO IZ JUGOSLAVIJE.

je ta človek sodeloval v borbi?

— Ta človek? — reče prezirljivo Pugačev. — Ne, ta človek ni sodeloval v borbi. Medtem ko smo mi prelivali svojo kri, je sedel ta lopov pri tebi, carica, — za tvojo mizo!

Katarina se opoteče.

Njen obraz je strašno prebledel.

— Pri meni? — Za mojo mizo? To je vendar nemogoče! Pugačev, ti lažeš! Upornik, ti lažeš!

— Čez tri ure bom mrtev, — odvrne kozak, — ne lažem. Katarina, meni je vseeno, če mi verjameš ali pa ne!

— Pugačev, povej mi ime tega zapeljivca in prisegam ti, da ne bo ušel strašni kazni.

— Če bodo tebe mučili na kolesu, bo tudi ta lopov konšal iste smrti, — čeprav bi bil to človek, ki ga med vsemi najbolj ljubim!

S svojimi nogami bom hodila po njem, srce mu bom iztrgala iz prsi!

— Povej mi njegovo ime.

— Oh, to ime ti je bilo vedno drago, — mar nisi nikdar dvomila o —

Pugačev naenkrat umolkne.

Zdelo se je, kakor da bi se premislil. Na njegovem obrazu se je posvetil žarek upanja.

— Carica, — nadaljuje Pugačev, — vedno si bila modra gospa in gotovo nisi nikdar ničesar storila zastonj. — Nočem biti slabši trgovec od tebe!

— Storil ti bom veliko uslugo, osvobodil te bom najnevarnejšega sovražnika. Najnevarnejši sovražnik pa je oni, ki ga ne poznamo, mar ne?

Najhujši je oni, proti kateremu se ne moremo boriti. Odkritega sovražnika se ne boji človek tako, kakor strupene kače, ki se skriva in o kateri mislimo, da je sploh ni v naši bližini!

Ti pa si darovala sovražniku svoje srce, obsipala si ga s častmi in z bogastvom. — Carica, mar še vedno ne veš, koga imam v mislih?

Katarina je stala, kakor da bi bila iz marmorja. Prsi so se ji hitro dvigale pod plaščem.

Koga je mislil ta strašni človek? Katarina je darovala svoje srce samo dvema. Kateri izmed njiju je bil Pugačev sokrivec, duša upora?

Če bi Pugačev spregovoril ime Orlov, bi carica zavriskala od veselja. Tedaj bi naposled vendar našla orožje, ki ga je že toliko časa zaman iskala, da bi uničila osovraženega nasprotnika.

Če pa bi Pugačev spregovoril Potemkinovo ime, tedaj bi bila carica najnesrečnejša žena na svetu. Tedaj bi ji počilo srce. Da bi bil on, ki ga je zares nežno in iskreno ljubila ter ga oboževala bolj kakor Boga, izdajalec? —

Toda ne, ne! To ni mogel biti Potemkin!

Mar ni bil Potemkin zmagovalec? Mar ni ta mladi vojskovodja potolkel Pugačeva pri Moskvi? Mar ji ni ravno Putemkin rešil carsko krono?

Toda tudi to bi mogla biti laž! Vse to bi bilo lahko pretvarjanje, komedija in laž.

Katarina je čutila, kako ji polagoma gine vera v ljudi.

— Ha, Pugačev! — reče carica. — Pokazala ti bom, da je tudi carica Katarina hvaležna!

— Če me boš zares rešil nevarnega sovražnika s tem, da mi boš povedal njegovo ime. Ti sicer ne bom poklonila življenja, pač pa ti bom olajšala zadnjo uro. Ne bom te mučila na kolesu!

Tvoja smrt bo hitra in lahka! — Razen tega pa ti bom darovala še tri mesece, da boš lahko sklenil svoje račune z Bogom. Pomisli, kako dolgi so trije meseci za človeka, ki je obsojen na smrt!

— Povej mi torej ime svojega sokrivca!

— Pugačev, povej mi vse, priznaj mi vse! Pred vsem pa mi povej njegovo ime!

Pugačev je počasi vstal in zaklical z mogočnim glasom:

— Grof Gregor Orlov! —

Carica vzklikne od demonskega veselja. Pugačeve besede so strašno vplivale na carico. Če bi ne bil grof Panin priskočil, bi se bila Katarina zgrudila na tla.

Preden se je carica zopet umirila je minilo nekaj minut. Z roko se je prijela za čelo, kakor da bi se hotela prepričati ali so bilo to samo sanje ali pa je bila resnica.

Potem pa se je obrnila h grofu Paninu.

— Slišal sem, Veličanstvo, — odvrne Panin, — in mislim da je Pugačevo priznanje za vas in za vso državo velika sreča! — Grof Orlov je vedno uničeval srečo Rusije. — Skrajni čas je že, da smo našli sredstvo, s katerim ga bomo odstranili iz vlade!

— Dobro torej! — vzklikne carica. — Grof, mi li lahko poveste, kako naj proti njemu postopamo? Grof Panin, svetujte mi!...

— Veličanstvo, najprej je potrebno, da sestavimo zapisnik! Veličanstvo, če mi dovolite, bom poklical ravnatelja jetnišnice, častnika, vojaka nas traži in jetniškega paznika, ki bodo podpisali zapisnik. To bo meč moje carice, ki bo padel na Orlov vrat in mu odrezal glavo.

Katarina nekaj časa premišljuje, potem pa reče:

— Prav! Grof Panin, pripeljite priče! —

Grof Panin odhiti, da bi izvršil caričino nalogo.

Katarina je medtem razburjeno hodila po celici.

Naposled, naposled je bila na cilju! Sedaj je mogla odstraniti človeka, edinega, ki bi mogel postati njej in državi nevaren.

Dokler bo Orlov živel, bo Katarina trepetala, — ko pa bo ta tiran mrtev — tedaj bo šele Katarina prava in resnična vladarica Rusije.

Zares, čudna so pota božje previdnosti! Par ur pred svojo smrtjo ji je Pugačev izdal tajnost in ji dal orožje, s katerim bo lahko uničila Orlova.

Nekdanja strastna ljubezen se je spremenila v sovraštvo, ki ni poznalo meja. Katarina je želela, da bi videla Orlova mrtvega pred seboj. Orlova smrt bi pomenila zanjo novo življenje.

Carica zasliši neke korake.

Grof Panin se je vračal in vodil s seboj ravnatelja, častnika, starega paznika in vojake.

Vojaka sta nesla majhno mizico, na kateri se je nahajal papir, črnilo in pero. Stari paznik pa je nesel nekaj stolov.

Katarina ni zakrila svojega obraza pred ljudmi, ki so prišli. Sprejela jih je s prijaznim smehljajem.

Carica prijazno odzdravi ponižnim pozdravom prišlecev ter reče:

— Gospoda moja, poslušajte me. — Priče boste pri strašnem odkritju.

— Naredili bomo zapisnik o Pugačevem priznanju in vi ga boste podpisali. Obenem pa mi boste prisegli, da ne boste nikdar nikomur povedali, kar boste nocoj slišali.

— Vsakega bom bogato nagradila. Strašno pa bom kaznovala onega, ki bi prelomil svojo prisego in samo z eno besedico omenil, kar je nocoj slišal.

— Grof Panin, sedaj pa bodite tako dobri in začnite! Paznik, rešite Pugačeva okovov, naj govori kot svoboden človek!

Čez nekaj trenutkov so zgrmeli okovi s Pugačevih rok in nog. Po dolgem času, odkar ga je Potemkin ujel in okoval, je Pugačev zopet lahko uporabljal svoje noge.

Nesigurnih korakov, oslabljen po težkih okovih, je stopal Pugačev, naslonjen na starega paznika k mizi.

Sedaj je začelo zasliševanje, ki ga je grof Panin zelo spretno vodil.

Pugačev je na vsako vprašanje odgovarjal jasno in razločno. Nihče ni dvomil o resničnosti njegovih besed. Vsi so bili prepričani, da je Orlov vsejal v njegovo srce seme zločina, da mu je pokazal pot, po kateri naj bi šel, da bi Katarino vrgel s prestola in si nadel na svojo glavo carsko krono.

Povedal je tudi, da je Orlov govoril o verižici, ki je bila zakopana pod hrastom. Pugačev je povedal vse, kar mu je Orlov pripovedoval in kako ga je nagovarjal, naj razvije zastavo upora.

Zaslišavanje je trajalo več kakor eno uro. Potem pa reče grof Panin s svečanim glasom:

— Jemilijan Pugačev, pozivam vas, da poveste, radi česa ste to priznal, kaj vas je vodilo pri tem? Morda sovražite grofa Gregorja Orlova in ste mu podtaknili dejanje, ki ga ni storil?

— Ne — odvrne kozak. — Jaz sovražim grofa Orlova, toda samo zato, ker me je uničil!

— Tedaj podpišite zapisnik!

(Nadaljevanje prihodnjič)